

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิทยานิพนธ์

ของ

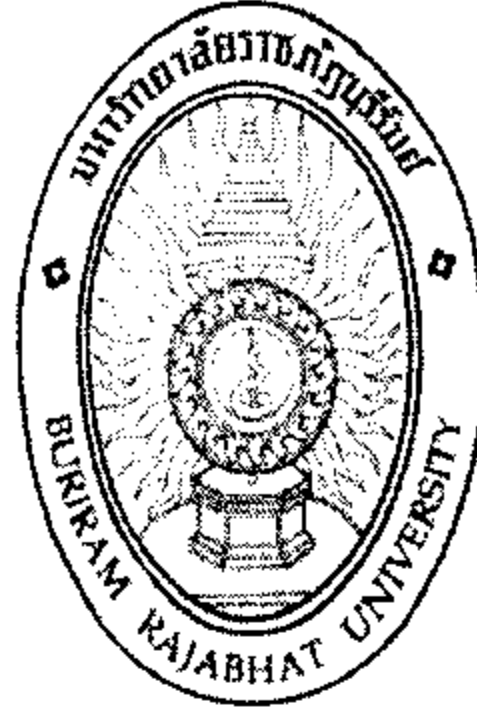
วีระพล ลอยประโคน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**THE OPERATING STATES OF THE STUDENT HELP AND
CARE SYSTEM OF SCHOOLS UNDER BURIRAM
SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 32**

Weraphon Loyprakhon

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

August 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายวีระพล ตอยประโคน
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภาณุมาศ)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.สุรัชย์ ปิยานุกูล)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	
ผู้วิจัย	วีระพล ลอยประโคน	
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช	ที่ปรึกษาหลัก
	ดร.สุรัชย์ ปิยานุกูล	ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้ t - test และ One - way ANOVA เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน
2. ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีจำนวนมาก
ที่สุดในแต่ละด้านมีดังนี้ ผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรใช้แบบคัดกรองที่หลากหลาย และมีเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่งเสริม
นักเรียนตามความสามารถและ ความถนัด ครูที่ปรึกษาควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมี
สัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน และ โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายใน
โรงเรียน

TITLE	The Operating States of the Student Help and Care System of School under Buriram Secondary Educational Service Area Office 32		
AUTHOR	Weraphon Loyprakhon		
THESIS ADVISORS	Dr. Sripen Pondet	Major Advisor	
	Dr. Surachai Piyanukoon	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2016

ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate and compare the opinions of teachers Buriram Secondary Educational Service Area Office 32 about the operating states of the student help and care system of school, classified by working experiences and school sizes. The samples were 335 teachers, selected by using stratified. The instrument used in this research was a 3 - part questionnaire, including check list, 5 - rating scale and open-ended questions with the reliability of .97. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by independent samples t - test and one - way ANOVA. If the significant differences were found, Scheffe' method . The findings were as follows ;

1. The opinions of teachers under Buriram Secondary Educational Service Area Office 32 about the operating states of the student help and care system of school as a whole and at each aspect were at much level.
2. The opinions of teachers under Buriram Secondary Educational Service Area Office 32 about the operating states of the student help and care system of school classified by working experiences as a whole were statistically significant difference at .01 level.
3. The opinions of teachers under Buriram Secondary Educational Service Area Office 32 about the operating states of the student help and care system of school classified by school sizes both as a whole were statistically significant difference at .01 level.

4. The opinions and suggestions of teachers under Buriram Secondary Educational Service Area Office 32 about the operating states of the student help and care system of school were School administrators should change leadership in the development of student supporting. Schools should use a variety of screening. And clear criteria. Encourage students by ability and aptitude. Teachers should consult closely supervise students. And have a good relationship with the students. Schools are required to coordinate with teachers to help students within the school.

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยานุกูล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ช่วยเหลือ ตรวจสอบพร้อมกับแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายโสธร บุญเลิศ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นายสุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนพุทธโธสง และนางลักขณา เสาโธสง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์พิทยาคม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อประสิทธิ์ ลอยประ โคน คุณแม่เมตตา ลอยประ โคน ที่ให้กำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา รุ่น 18 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ทุกท่านที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์และให้การสนับสนุนทั้งกำลังกายกำลังใจในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา ประโยชน์ และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

วีระพล ลอยประ โคน

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศนุญการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือ.....	10
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง.....	14
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	28
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือ.....	28
ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	30
วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	33
ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	34
หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	45
กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	81
สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	101
งานวิจัยในประเทศ.....	101
งานวิจัยต่างประเทศ.....	104
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	110
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	110
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	113
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	113
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	154
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	154
สมมติฐานของการวิจัย.....	154
วิธีดำเนินการวิจัย.....	155
สรุปผลการวิจัย.....	156

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
อภิปรายผล.....	158
ข้อเสนอแนะ.....	163
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	163
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	165
บรรณานุกรม.....	166
ภาคผนวก.....	172
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย....	173
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	178
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	187
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	189

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน.....	51
2.2 แนวทางการคัดกรองนักเรียน.....	59
2.3 แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายใน.....	78
2.4 แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายนอก.....	80
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา....	111
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	119
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยรวมและรายด้าน.....	120
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและ รายข้อ.....	121
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	122
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	124
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมและ รายข้อ.....	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ.....	127
4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน.....	129
4.9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน.....	130
4.10	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน.....	132
4.11	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ.....	133
4.12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ.....	135

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายชื่อ.....	137
4.14	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายชื่อ.....	138
4.15	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งต่อ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายชื่อ.....	140
4.16	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน.....	142
4.17	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวม.....	143
4.18	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน	144

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.19	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	145
4.20	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	146
4.21	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	147
4.22	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	148
4.23	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	149
4.24	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน.....	150

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	151
4.26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	152
4.27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งต่อ.....	153

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 แสดงแผนภูมิกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูที่ปรึกษา.....	22
2.2 แสดงแผนภูมิโครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	38
2.3 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	41
2.4 แสดงความสัมพันธ์ของการทำงานแบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประสาน ของคณะกรรมการ.....	42
2.5 กระบวนการดำเนินการและการปฏิบัติงานของครูประจำชั้น.....	47
2.6 การดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	49
2.7 การดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน.....	57
2.8 การดำเนินงานส่งต่อภายใน.....	77
2.9 การดำเนินงานส่งต่อภายนอก.....	79
2.10 แสดงแนวทางขั้นตอนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา.....	86
2.11 แสดงแผนภาพเครือข่ายการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	100

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพที่สมบูรณ์มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขในสังคม โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนทางด้านวิชาการแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่คุณค่าของสังคมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด ทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นในปีการศึกษา 2549 ซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยสร้างความผูกพันระหว่างครูและศิษย์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีทักษะการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของนโยบายและภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 11)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

โดยมีครูประจำชั้น เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการ โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ในความเชื่อที่ว่าทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่าง และความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่ง โรงเรียนทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนด มาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมี มาตรฐานในการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้าน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้สารสนเทศและความ ร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานการจัดทำระบบข้อมูล ข่าวสารสนเทศเพื่อพัฒนาส่งเสริมแก้ไขและ ส่งต่อผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภท (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 1 - 4)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะใน โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ครูและนักเรียนมีความคุ้นเคยกันอย่างเป็น ธรรมชาติ แต่การคุ้นเคยกันอย่างเดียวไม่สามารถรู้จักและเข้าใจนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทำให้การ วินิจฉัยนักเรียนรายบุคคลอาจไม่ตรงตามสภาพที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการ ช่วยเหลือ แก้ไข หรือการพัฒนาผู้ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือหรือพัฒนานักเรียน เป็น ไปอย่างถูกต้องตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนต้องมีความเป็นระบบ มี แนวทางที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแนวปฏิบัติสำหรับ ครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล เป็นการรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาได้ รู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างแท้จริง และครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน มีการบันทึกและเก็บรวบรวม

ข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ 2) การคัดกรอง/จัดกลุ่มนักเรียน เป็นการนำข้อมูลนักเรียนที่ได้รวบรวมไว้มาวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการ สำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานความรุนแรงของปัญหาและจำนวนนักเรียนที่มีปัญหายังมีไม่มากนัก จึงจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มส่งเสริมพัฒนา กลุ่มป้องกันและกลุ่มแก้ไข 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ในขั้นตอนนี้จะเน้นการบูรณาการระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปกติเข้ากับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข เป็นการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาบุคลิกลักษณะและสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน และ 5) การส่งต่อ ในกรณีที่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเห็นว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนคนนั้น ๆ จำเป็นต้องประสานเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรหรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องก็ให้มีการส่งต่อซึ่งทำได้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งนี้การส่งต่อสามารถทำได้ทั้งการแก้ไข ปรับปรุง และเพื่อการพัฒนานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 6 - 7)

จากรายงานข้อมูลนักเรียนจบการศึกษาไม่พร้อมรุ่นและข้อมูลออกกลางคันและรายงานการประเมินตนเองตามจุดเน้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่ามีนักเรียนที่จบการศึกษาไม่พร้อมรุ่นและออกกลางคันในสังกัด ระดับชั้น ม.1 – ม.6 ปีการศึกษา 2555 – 2557 ดังนี้ ปีการศึกษา 2555 นักเรียนต้นปี จำนวน 66,636 คน นักเรียนออกกลางคัน จำนวน 602 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90 ปีการศึกษา 2556 นักเรียนต้นปี จำนวน 66,857 คน นักเรียนออกกลางคัน จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31 ปีการศึกษา 2557 นักเรียนต้นปี จำนวน 65,537 คน นักเรียนออกกลางคัน จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 จะเห็นว่านักเรียนออกกลางคันเป็นปัญหาต่อเนื่องอาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดจึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาย่างจริงจังและเร่งด่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบการศึกษาต่อไป จากปัญหาที่เกิดขึ้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้สำเร็จ ซึ่งมีผลการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้ครูและนักเรียนสนิทสนมกัน เกิดความไว้วางใจ ทำให้การปกครองชั้นเรียนดียิ่งขึ้น

2) การคัดกรองนักเรียน ส่งผลให้ครูมีข้อมูลนักเรียนที่จัดทำอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะนำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูได้เยี่ยมบ้านนักเรียน พบปะผู้ปกครอง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้วิธีการกำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง เหมาะสมกับปัญหาของนักเรียนแต่ละบุคคล

3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย สนองความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนได้รับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบความต้องการ และ 5) การนิเทศและติดตาม ประเมินผล เกิดกระบวนการทำงานที่ดี โดยเฉพาะการนิเทศติดตามก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติงาน ทีมงาน ได้รับการเสริมแรง มีขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้งานบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ จากผลการดำเนินงาน เกิดผลลัพธ์ดังนี้ ร้อยละ 93 ของนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมได้รับการช่วยเหลือแก้ไขจนสำเร็จ ร้อยละ 90 ของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีสุขภาพด้านร่างกายสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 82 ของผู้ปกครองที่มีความพึงพอใจในระดับดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร้อยละ 7.23 ของนักเรียนที่มาโรงเรียนสาย และร้อยละ 6.47 ของนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. 2558 : 13 -22)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและครูที่ปรึกษานักเรียนโรงเรียนตาจงพิลาสรรพค์ จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อประโยชน์ต่อโรงเรียนเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 13) ดังนี้

- 1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห
- 1.5 ด้านการส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,598 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 335 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน (Non – Proportional Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.1.1 ตั้งแต่ 1 - 10 ปี

3.1.1.2 มากกว่า 10 ปี

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.1.2.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ โดยการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนใน 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้มาจากวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สุขภาพ และบุคลิกภาพ ครูมีการจัดทำระเบียบনসসমเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน มีการทดสอบวัดความถนัด ความสนใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียน มีการจัดทำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออก และพฤติกรรมการทำงาน

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การนำข้อมูลพื้นฐานจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาพิจารณา มีตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนมีความชัดเจน โดยจัดประชุมครูและครูที่ปรึกษาให้มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดเกณฑ์ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ชี้แจง เสนอแนะ แจ้งข้อมูลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ และร่วมวางแผนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียน

1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยจัดกิจกรรม โฮมรูมและบันทึก การสำรวจความสำคัญของนักเรียนในการจัดกิจกรรม การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม โฮมรูมแก่ครู การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้กำลังใจและแก้ปัญหาพร้อมกับผู้ปกครอง การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของผู้ปกครอง การประเมินผลการจัดกิจกรรม โฮมรูมแต่ละระดับชั้น การประเมินผลในการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียน การสรุปผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียน และการรายงานผลการจัดกิจกรรม

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น จัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครอง นำนักเรียนไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญหรือร่วมพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ จัดนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น น่าอยู่ การสำรวจความสำคัญของนักเรียนในการจัดกิจกรรม รายงานและประเมินผลในการดำเนินงานการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน

1.5 การส่งต่อ หมายถึง วิธีการแก้ปัญหานักเรียนของครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยการมอบให้ครูที่มีความชำนาญในการแก้ไขปัญหาดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก การแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อมีความชัดเจน มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ ยานพาหนะ และบุคลากร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน

การส่งต่อนักเรียน ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน และรายงานผลการดำเนินงานนำเผยแพร่ให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบผลการดำเนินงาน

2. ครู หมายถึง ข้าราชการครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2558

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งครู นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

3.1 ตั้งแต่ 1 - 10 ปี

3.2 มากกว่า 10 ปี

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีจำนวนนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 4 ขนาด ดังนี้

4.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน

4.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน

4.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน

4.4 ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานบริหาร การศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาของ สถานศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 66 แห่ง ในจังหวัดบุรีรัมย์ ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอกระสัง อำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอละหานทราย อำเภอประโคนชัย อำเภอบ้านกรวด อำเภอลำปลายมาศ อำเภอปะคำ อำเภอหนองหงส์ อำเภอพลับพลาชัย อำเภอห้วยราช อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอชำนิ อำเภอโนนดินแดง อำเภอบ้านด่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอสตึก อำเภอคูเมือง อำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอแคนดง และอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.3 วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.4 ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.5 หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.6 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 4.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
  - 4.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
  - 4.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน
  - 4.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
  - 4.5 ด้านการส่งต่อ
5. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการหลั่งไหลแลกเปลี่ยนของวัฒนธรรมทั่วโลก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ ความคิด ทัศนคติและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมีมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่นักเรียนนักศึกษา ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นที่นิยมความฟุ่มเฟือยและไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศทั้งในด้านการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอายุที่เร็วขึ้น ปัญหาการพนัน ปัญหาการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากการควบคุมตัวเองไม่ได้จากฤทธิ์ของยาเสพติด ล้วนแต่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและความสงบสุขของสังคม การช่วยเหลือเด็กเหล่านี้เป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง บุคคล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด ทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 1) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ภูมิปัญญา จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษาในสถานศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคมนับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกัน

ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกระทรวง
สาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิตเพื่อร่วมกันวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทาง
ในการดำเนินงาน

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู-อาจารย์ให้ส่งเสริมดูแล พัฒนา
นักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนจะมีครู-อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคน
ที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ครู-อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน
และชุมชนเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่าย ในการเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการ
ส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน
ต้องมีความเชื่อดังนี้

1. นักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดี
มีปัญญาและมีความสุข
2. นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลา
และวิธีการที่แตกต่างกัน
3. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมกระทำของทุกคนที่มี
ส่วนเกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา
ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังนั้น มีความสำคัญและ
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน แก้ไขและพัฒนาเด็ก เพื่อให้สามารถต่อสู้
เอาชนะภัยคุกคามเด็กและเยาวชนที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังนี้ (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 5)

1. นโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ ให้คนไทยได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ และนำประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดหลัก“การศึกษาสร้างชาติ สร้างคนและสร้างงาน

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 (2545 : 5, 7) กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)

3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 11) ได้กล่าวถึงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก

4. จรรยาบรรณในวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556 : 32) กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ต้องประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

5. พัฒนาการและความต้องการของนักเรียน

จากความเจริญก้าวหน้าของสังคมโลกและกระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดภาวะวิกฤติทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กต้องอยู่ท่ามกลางโลกแห่งการแข่งขันและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาของสังคม

6. ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

ด้วยความเชื่อว่าครูคือพ่อแม่คนที่สองของเด็ก ประกอบกับสภาพความยากลำบากในการหาเลี้ยงชีพ ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดูแลบุตรหลานของตน จึงฝากความหวังไว้กับครูและระบบการศึกษาที่จะให้โรงเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้และอบรมสั่งสอนและพัฒนาให้บุตรหลานเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสุข พร้อมทั้งทางด้านการ จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุข ตามที่สังคมหวัง โดยผ่านกระบวนการการศึกษา เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นความสำคัญและได้กำหนดให้สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในสถานศึกษาที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จริงจัง มาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 3) ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยมีการยึดสายใยความผูกพันระหว่างครูและศิษย์ในชั้นต้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมมือกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหาร ครูอาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนา นักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครูอย่างน้อย 1 คน ที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

สนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน และชุมชนสามารถเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน รวมถึงผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบต่อเนื่องและยั่งยืน ในสภาวะวิกฤติของสังคมปัจจุบันซึ่งมีภัยจากสิ่งต่าง ๆ ภายนอกมากมาย เช่น ภัยจากสารเสพติด ความล้มเหลวทางการเรียน ครอบครัว อาชีพ ภัยทางเพศ ความรุนแรง การก่อกวนแก๊ง รังแก อุบัติภัย ฯลฯ

สุวรรณ บุญย์เพิ่ม (2549 : 1 - 2) ได้กล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้นได้อย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีมาตรการการปฏิบัติ ดังนี้

1. สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น
3. สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้ เกี่ยวกับสารสนเทศและความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
4. ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาส่งเสริมแก้ไขและส่งต่อนักเรียนในทุกระดับและทุกประเภท

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 13) ได้กล่าวถึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนที่เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มี

กระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)
3. สถานศึกษา
  - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
  - 3.2 ครูทุกคน
  - 3.3 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
  - 3.4 ครูประจำวิชา/ครูทั่วไป
  - 3.5 ครูแนะแนว
  - 3.6 นักเรียน
  - 3.7 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 3.8 บุคลากรอื่น ๆ
4. ผู้ปกครองและชุมชน
  - 4.1 ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง
  - 4.2 ชุมชน
5. กลยุทธ์ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ประโยชน์ของการดำเนินงานตราระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนอกจากนี้

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเริ่มต้นที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรอื่น ๆ ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรการปกครองพิเศษ องค์กรอิสระ ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รายละเอียดดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)

เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

1.1 จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของสถานศึกษา

1.2 จัดทำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนและบริการแก่ผู้สนใจ

1.3 จัดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่นิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้า การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.4 ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

1.5 จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

1.6 สนับสนุนให้สถานศึกษา ศึกษาวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำผลมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 จัดให้มีเครือข่ายสำนักงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.8 ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาอุปสรรค ของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

1.9 จัดกลุ่มสถานศึกษาให้เป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันจนสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

1.10 เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน การดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น จัดประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ร่วมกับสถานศึกษาให้รับรู้บทบาทการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน และขอรับความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน

1.11 ชี้แจงความเข้าใจกับสถานศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำไปปฏิบัติได้จริง

1.12 สร้างขวัญกำลังใจและประชาสัมพันธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

1.13 ติดตาม ประเมินผลและรายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

2. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสบความสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 สร้างความตระหนักให้คนทุกคน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

2.5 ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์ จำแนกกลุ่มนักเรียน

2.6 ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติม มีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.7 เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน

2.8 ประชุมปรึกษาหารือและขอความช่วยเหลือ กำหนดปฏิทินการดำเนินงานและนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล ยกย่องให้รางวัล ผลการดำเนินงานในโอกาสต่าง ๆ

สถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่น ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ๗ : 17 - 24)

2. บทบาทหน้าที่ผู้บริหาร

ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงควรมีบทบาทหน้าที่ และดำเนินงาน ดังนี้

3.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

3.1.1 กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.2 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับสถานศึกษา

3.1.4 แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

3.1.5 ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน

3.1.6 ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ แนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

3.2.1 เชิญชวนร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน

3.2.2 ประชุมปรึกษาหารือและขอความช่วยเหลือ

3.2.3 คู่มือ กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลสนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจ
ในการดำเนินงาน แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

3.2.3.1 กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน

3.2.3.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

3.3 ยกย่องให้รางวัลเผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่าง ๆ

4. บทบาทหน้าที่ของครูทุกคน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการ
เรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

4.1 ศึกษา สังเกต คู่มือ รวบรวมข้อมูล ประสานงานกับครูประจำชั้นเพื่อส่งเสริม
ป้องกันแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมป้องกันแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

5. บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากร
หลักเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจึงควรมีบทบาทและแนวทางในการดำเนินงาน
ดังนี้จึงควรมีบทบาทหน้าที่และดำเนินงานดังนี้

5.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

5.1.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียม
เครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

5.1.2 หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยการนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลและปรับปรุง
ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

5.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

5.1.4 วิเคราะห์ข้อมูล

5.2 คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

5.2.1 ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.2.2 สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม

5.2.3 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาแนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

5.2.4 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโดยการเยี่ยมบ้าน

5.2.5 จัดกิจกรรมโฮมรูมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุม

ผู้ปกครอง จดหมายข่าวและอื่น ๆ

5.2.6 จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน

5.3 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ แนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

5.3.1 ให้คำปรึกษา

5.3.2 ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น

5.3.3 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข

5.4 ส่งต่อโดยดำเนินการส่งต่อภายใน ไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.5 รายงานผล แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

5.5.1 รายงานผลระหว่างดำเนินงาน

5.5.2 รายงานผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่ต้องทำงานอย่างหนักและมีความต่อเนื่อง ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
2. หาข้อมูลเพิ่มเติม โดยนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูล และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
3. วิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม
4. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน โดยการ
  - 4.1 เยี่ยมบ้าน
  - 4.2 จัดกิจกรรมโฮมรูม
  - 4.3 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
  - 4.4 ประชุมผู้ปกครอง
  - 4.5 จดหมายข่าว

5. ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข

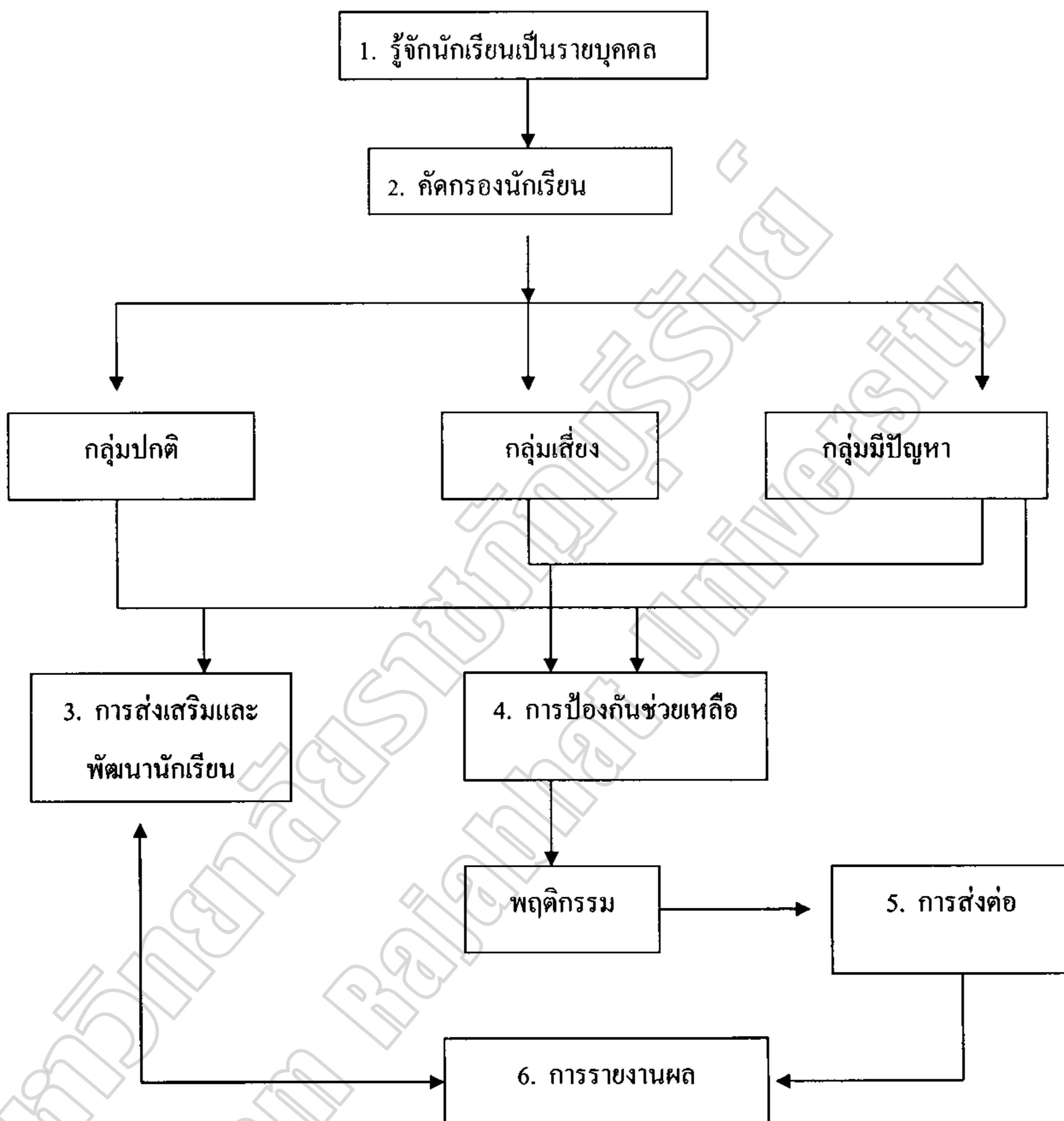
5.1 ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.2 รายงานผลระหว่างการทำงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนทุกชั้นตอน ครูประจำชั้นควรรายงานผลการปฏิบัติงานทุกชั้นตอนการดำเนินงานเพื่อการตรวจสอบปรับปรุงพัฒนา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ดังภาพประกอบ 2.1 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน. 2546 : 6)

ภาพประกอบ 2.1 แสดงกระบวนการดำเนินการและการปฏิบัติงานของครูประจำชั้น

จากภาพประกอบ 2.1 จะเห็นได้ว่าครูประจำชั้น มีหน้าที่ตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยประการแรกต้องรู้จักนักเรียนอย่างถ่องแท้เป็นรายบุคคลและดำเนินการคัดกรอง นักเรียน ต่อจากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และส่งเสริมนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติให้มีคุณภาพมากขึ้นและในขณะเดียวกัน ก็ต้องแก้ไขปัญหา

หรือยุติปัญหาของนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาไม่ให้นักเรียนมีปัญหามากขึ้น
กว่าเดิม

6. บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตรมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่
และดำเนินการดังนี้

6.1 ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

6.2 ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล

6.3 ประสานงานกับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมป้องกัน แก้ไขพฤติกรรม
นักเรียน

6.4 จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข เพื่อพัฒนานักเรียน

7. บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

ครูแนะแนว เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวซึ่งมี
ความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นจึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดำเนินงานดังนี้

7.1 สนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทาง
การดำเนินงานมีดังนี้

7.1.1 ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

7.1.2 ให้ความมั่นใจ กำลังใจกับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน

7.1.3 ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียน อาชีพ ชีวิต และสังคมทั้งรายกลุ่ม
และรายบุคคล

7.1.4 จัดทำการศึกษากรณี (Case Study)

7.1.5 เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครอบคลุม
ต่อเนื่องและปัจจุบัน

7.1.6 ให้คำปรึกษาในการจัดทำข้อมูลนักเรียนประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนในกรณีนักเรียนย้ายที่เรียน

7.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

7.2.1 จัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

7.2.2 ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

7.3 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

7.3.1 ให้คำปรึกษา

7.3.2 ให้ความช่วยเหลือ

7.3.3 ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้อง

7.3.4 ดำเนินการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

8. บทบาทหน้าที่ของครูหัวหน้าระดับชั้น

ครูหัวหน้าระดับชั้น เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประสานงานของครูในแต่ละระดับ ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงควรมีบทบาทหน้าที่และดำเนินงาน ดังนี้

8.1 ติดตาม กำกับ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา แนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

8.1.1 วางแผนการกำกับติดตาม การทำงานของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้ชัดเจนและรับรู้โดยทั่วกัน

8.1.2 อำนวยความสะดวกแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8.1.3 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานประเมินผลเสนอผู้บริหาร

8.2 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

8.2.1 จัดประชุมครูในระบบเพื่อประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี

8.2.2 ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

8.2.3 ติดตามประสานงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

9. บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

นักเรียน เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และดำเนินงานดังนี้

- 9.1 ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน
- 9.2 ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา
- 9.3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 9.4 สร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง
- 9.5 เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา
- 9.6 ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

10. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงาน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่ และดำเนินงานดังนี้

- 10.1 ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 10.2 เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมพัฒนา แก่ไข่นักเรียน
- 10.3 ติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนาแก้ไข
- 10.4 อำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

11. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง เป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงมีบทบาทหน้าที่ และดำเนินงานดังนี้

- 11.1 อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรักความเข้าใจและให้ความอบอุ่น แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้
  - 11.1.1 จัดสภาพแวดล้อมประสพการณ์ให้นักเรียนได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี
  - 11.1.2 สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ และศักยภาพของตนเอง
  - 11.1.3 ใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน

11.2 สนับสนุนให้ความร่วมมือวางแผนกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาและดำเนินงานดังนี้

11.2.1 เข้าร่วมประชุมวางแผนหาแนวทางดำเนินการ

11.2.2 ให้ข้อมูลที่ประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา

นักเรียน

11.3 เป็นที่ปรึกษาหารือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียนแนวการดำเนินงานมีดังนี้

11.3.2 ให้คำปรึกษาคำแนะนำที่ดีแก่นักเรียน

11.3.2 เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน

12. บทบาทหน้าที่ของชุมชน

ชุมชน เป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อกฎหมายและพฤติกรรมของเด็ก บุคคลทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม ชุมชนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และดำเนินงานดังนี้

12.1 จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน

12.2 ช่วยเหลือสอดส่องดูแลนักเรียน

12.3 เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน

12.4 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

12.5 ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมนักเรียนกับสถานศึกษา

12.6 เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาตามโอกาส

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน เป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุด ที่จะให้การดูแลเอาใจนักเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง เครือข่าย ผู้ปกครอง/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ ให้นักเรียนสัมผัสกับตัวอย่างที่ดี สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและศักยภาพ และใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน

2. เข้าร่วมประชุม วางแผน หาแนวทางในการดำเนินงาน ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดี เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงามให้กับนักเรียน

3. จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน ช่วยสอดส่องดูแลให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนแก่สถานศึกษา

4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และบรรลุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการร่วมมือร่วมใจ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยเขตสาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การปกครองพิเศษ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งมีความสามารถในการสนับสนุนและให้ความร่วมมือดังนี้ ให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ สอดส่องดูแล ให้ความร่วมมือ เด็กและเยาวชน ทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม ร่วมมือกับสถานศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เป็นแหล่งการเรียนรู้ และฝึกงาน เพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียน ตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ติดตามผลสะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีผู้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 44) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง โดยพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนรู้จัก ยอมรับและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

กรมวิชาการ (2545 : 7) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองมีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองรวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2545 : 12) ได้ให้ความหมายว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

รังสรรค์ เพ็งนัค (2546 : 1) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 1 - 3) ได้ให้ความหมายว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 9) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

ทองสุข ทับเจริญ (2554 : 6) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจาก โรงเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน โดยการทำงานของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไข และการส่งต่อ อย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือ โดยประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีพัฒนาการ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหา การระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียน ในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย. 2544 : 46) มีผู้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 3 - 7) ได้ให้แนวคิดว่าการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เด็ก และเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่ สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้พฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมาเพียงใดก็ตามก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหา เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ ไม่เหมาะสมจากเกม จนไปสู่การประพฤติปฏิบัติ ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม
2. นิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซค์ มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย เป็นนักซิ่งวัยใส และเป็นสก็๊อ (สาวน้อยซ้อนท้ายหนุ่มนักซิ่ง)
3. ใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกัน สร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน
4. มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง ขาดความรับผิดชอบ
5. เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และ สารอันตรายที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน
6. ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนาค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง คิดเพื่อน คิดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุ มากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ

นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม เช่น ติดการพนัน นิยมเสี่ยงโชค การมั่วสุมในหอพัก ไม่ชอบไปโรงเรียน หนีเรียน ทำร้ายรังแกกันเอง หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ นิยมบริโภคอาหารกรอบกรอบ อาหารที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เคี้ยว ชิมเสิร์ฟ มองโลกในแง่ร้าย ไม่สนใจต่อปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปัจจัยเสี่ยงจากสภาพครอบครัว สภาพครอบครัวเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของ เด็กและเยาวชน พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมให้แสดงออกในทางที่ไม่ถูกต้อง ปล่อยปละละเลย เรียนรู้การใช้ความรุนแรงจากสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองบีบบังคับ กดดัน และคาดหวังในตัวเด็กเกินกว่าความเป็นจริง ไม่มีบรรยากาศที่สร้างความรัก ความอบอุ่น ความสมัครสมานสามัคคี เต็มใจในท่ามกลางความสับสน ไม่ความหวัง ขาดการอบรมบ่มนิสัยและไม่มีจุดหมายปลายทางในชีวิต 2) ปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียน โรงเรียนเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก เป็นบ่อเกิดของคุณงามความดี โดยเฉพาะ

การพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ของ สังคม แต่โรงเรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดความพร้อมที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นคนที่ สมบูรณ์ ตามความมุ่งหวังของสังคมจากการติดตามพบว่า โรงเรียนขาดการดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่าง จริงจังขาดการจัดการที่เหมาะสมต่อการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างเท่าทัน ทัวถึง ถูกต้องและเป็นธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ให้ความสำคัญถูกระเบียบมากกว่าชีวิตของนักเรียน พัฒนาผู้เรียน โดยไม่คำนึงถึง องค์กรวมตลอดถึงการจัดการกับปัญหาของนักเรียน โดยขาดการมีส่วนร่วมและยังเลือก ใช้ความ รุนแรงในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน 3) ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคม ความล้มเหลวในชีวิต และเด็กและเยาวชน เป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และต้นทุนทางความรู้สึกรู้สึกของผู้ปกครองอย่าง ประเมินค่าไม่ได้ สังคมไทยยังละเลยต่อการจัดระเบียบแบบแผนในชุมชน ชุมชนอ่อนแอขาด สัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในสังคมต่างคนต่างอยู่ เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ปล่อยให้มีการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชน ขอมรับการเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่ สร้างสรรค์ ละเลยต่อปัญหาของเด็กและเยาวชน ไม่ให้ความสำคัญต่อทำทีของเด็กและเยาวชน มอง เด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาด้วยทัศนคติและท่าทีที่ตอกย้ำซ้ำเติม 4) ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อน เพื่อน เป็นปัจจัยที่สำคัญในชีวิตของเด็กและเยาวชนเป็นธรรมชาติที่เด็กและเยาวชน ทุกคนต้องมีแต่เพื่อน ก็เป็นคาบสองคมที่อาจทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยก้าวพลาด เช่น เพื่อนที่มีนิสัยเกเร เป็น อันธพาล เสเพล สำมะเลเทเมา การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรม โน้มเอียงไปใน ทางก้าวร้าว เสี่ยงภัย มั่ว สุม เบี่ยงเบน หรือการ ได้รับความบีบบังคับ กดดัน ข่มขู่ หรือการ ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 5) ปัจจัยเสี่ยงจาก บุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน เด็กและเยาวชนแต่ละคนมีภาวะด้านพัฒนาการแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพ ภายในและภายนอกตามสภาพความเป็นตัวคนที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น มีข้อจำกัดเกี่ยวกับพัฒนาการ ทางสมองและการรับรู้ มีความตระหนักในคุณค่าความสำคัญของตนเอง ขาดทักษะในการคิด บกพร่องทางการเรียนรู้ปฏิเสธค่านิยมหรือหลักศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ ไม่มีทักษะใน การสื่อสารปฏิเสธไม่เป็น ควบคุมอารมณ์และความเครียดไม่ได้ รวมทั้งการมีปัญหาด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต

ทองสุข ทับเจริญ (2554 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญในการแก้ปัญหา พัฒนา ส่งเสริมนักเรียน ดังนั้นบทบาทของครูจะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบมีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอันจะเกิดผลดีต่อทุกคน คือ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการพัฒนา ส่งเสริม รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขนักเรียน เนื่องจาก ในสังคมไทย ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้นักเรียนมีปัญหา ซึ่งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม จะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน และสถานศึกษาต้องพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีคุณภาพ ตามศักยภาพ โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 5 - 8) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

กรมสุขภาพจิต (2547 ก : 13) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินผลได้

กล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์

ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2547 ข : 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและสามารถตรวจสภาพปัญหาได้
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทำให้นักเรียนทุกกลุ่มทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและใกล้ชิดอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งประกอบไปด้วยมีการพัฒนาการทางปัญญา พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาทักษะชีวิต พฤติกรรม ความพลัด ปลอดภัยจากยาเสพติด ปลอดภัยจากโรคระบาด การอยู่รอดปลอดภัย สิทธิโอกาส/ความเสมอภาค พัฒนาการปรับตัว พัฒนาการทางอารมณ์/สุขภาพจิต มุ่งสู่การเป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ค : 8 - 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีต่อนักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและประเทศชาติ ไว้ดังนี้

นักเรียน

1. ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

2. ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ

3. ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้ อย่างเป็นสุข

4. มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

ครู

1. ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

3. มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

4. มีความรักในศรัทธาในวิชาชีพครู

ผู้บริหาร

1. รู้ศักยภาพของครู ในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้

2. ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน

หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3. มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

โรงเรียน

1. มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

2. ได้รับการยอมรับ การสนับสนุน และความร่วมมือจากชุมชน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

ผู้ปกครอง ชุมชน

1. ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

2. เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

3. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน

4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

เขตพื้นที่การศึกษา

1. พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียน
2. พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผล การศึกษาวิจัย

เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคล และระดับ โรงเรียนเพื่อพัฒนางาน

ต่อไป

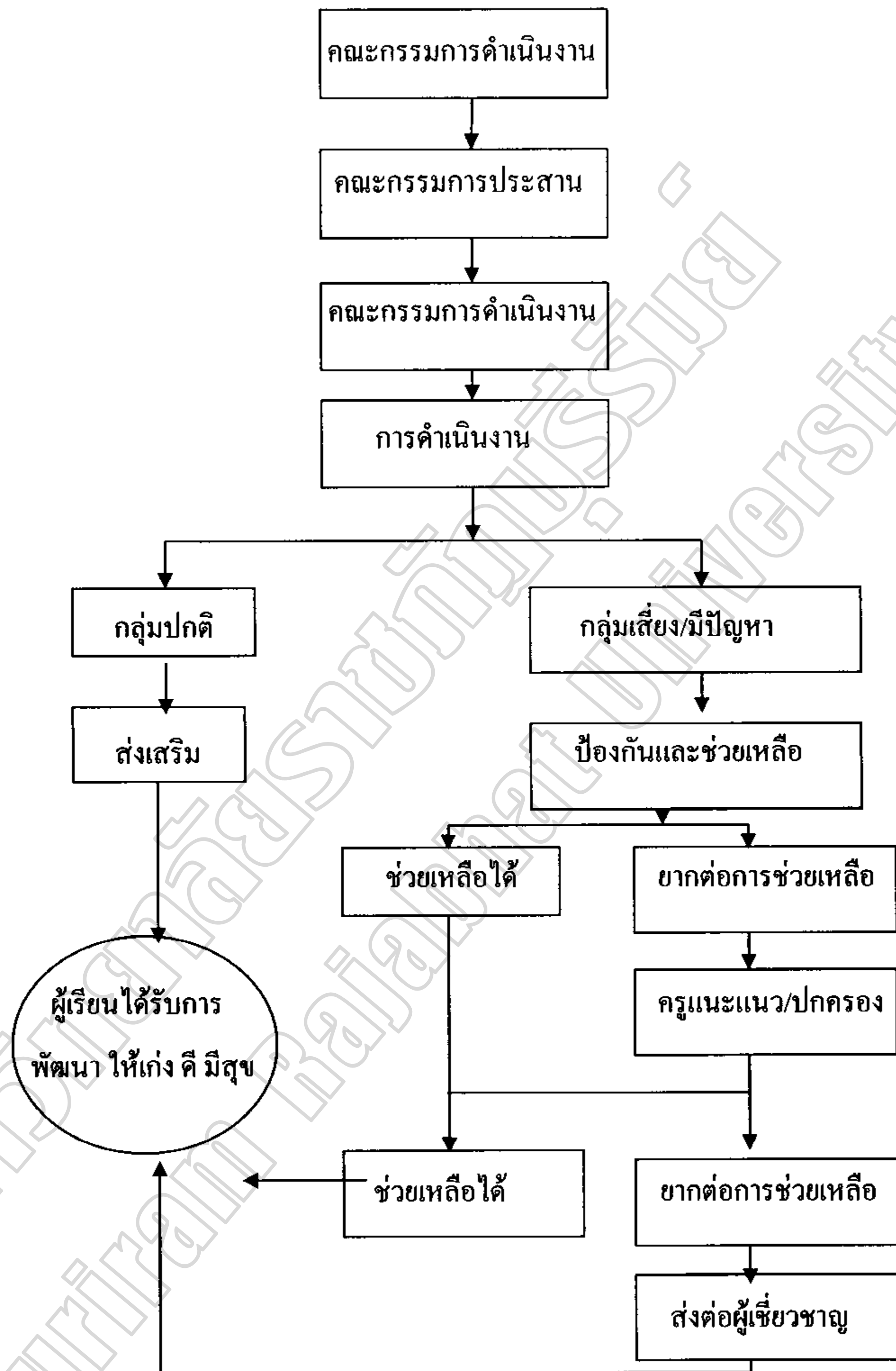
ประเทศชาติ

1. นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญา และมีความสุข
2. มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
3. ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ
4. ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปี การศึกษามีการดำเนินงานโดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานคือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การกำกับติดตาม ประเมินตรวจสอบ (Check) และการจัดทำเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน (Act) ดังนั้นจึงต้องมีรายละเอียดในการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานและผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจน (สุวรรณ บุญเพิ่ม. 2549 : 23) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อีกทั้งเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชน การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงได้ใช้หลักการ บริหารจัดการอย่างเป็นระบบของ เดมมิ่ง (PDCA) มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้ 1) P หรือ Plan การวางแผนในการปฏิบัติงาน 2) D หรือ Do การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด 3) C หรือ Check การประเมินการปฏิบัติงาน 4) A หรือ Act การพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น
ทั้งคน กลุ่ม และองค์กร

พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย (2544 : 45 - 46) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้ ในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำแนวคิดการบริหารเชิงระบบซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 3 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เป็นแนวทางในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และติดตามประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน จัดประชุมเพื่อนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ตามแนวคิดการประเมินแบบชิปโมเดล (CIPP Model) นอกจากนี้ยังได้นำหลักการแนะแนวและหลักจิตวิทยาตามแนวทางทฤษฎีมนุษยนิยม ที่ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเชื่อว่าทุกคนต้องการเป็นคนดีและพัฒนาตนให้สูงขึ้น เป็นแนวทางการจัดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ดังนั้น การนำระบบการดูแลช่วยเหลือมาปฏิบัติในโรงเรียนจึงมีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมาก รายละเอียดการดำเนินงาน ดังภาพประกอบ 2.2 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 23)

ภาพประกอบ 2.2 แสดงแผนภูมิโครงสร้างของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เนื่องจากการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียนเป็น นโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นในการเตรียมการ เพื่อให้เกิดความพร้อมและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องกำหนดไว้เป็น นโยบายของโรงเรียนและจัดทำเป็นโครงการของโรงเรียน โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของ โรงเรียน พร้อมทั้งต้องนำเข้าแจ้งและหารือในการประชุมคณะกรรมการ บริหารของโรงเรียน อีกทั้งต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย แนวทาง การดำเนินงานและกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ ดำเนินการดังกล่าวบรรลุผล ซึ่งในขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน มีขั้นตอน เพื่อเตรียมการดังนี้ คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำหนดบทบาท หน้าที่และโครงสร้างของ คณะกรรมการ และการวิเคราะห์ สภาพความพร้อมพื้นฐานของ โรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละ ขั้นตอนดังต่อไปนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ข : 13)

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการ เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่มีประสิทธิภาพของ การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่าย ครูทุกคน ในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ร่วมทำกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือ คณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่าง สม่ำเสมอ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยต้อง ได้รับความร่วมมือ จากครูทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งการสนับสนุนจากโรงเรียน นอกจากนี้ต้องมี การอบรมให้ความรู้ และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องใน ส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและ เทคนิคแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

พิชญ์มณฑน์ สีกำเนิดไทย (2544 : 48) ได้ให้แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ ของบุคลากรในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ควรมีดังนี้ คือ (1) ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่าย และหัวหน้าระดับชั้น ต้องมีความสามารถในการบริหารและการจัดการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) ผู้บริหาร โรงเรียน และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องมีความ

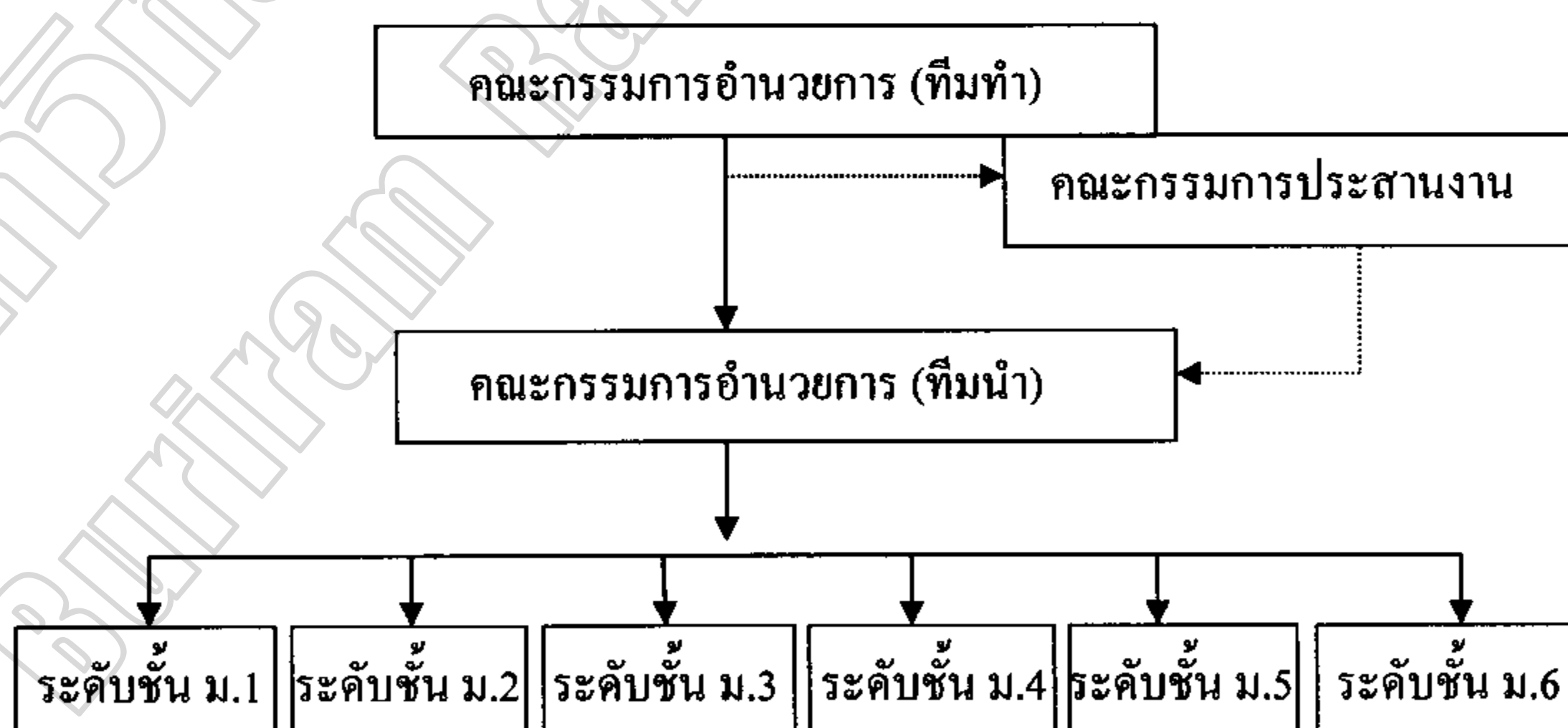

ตระหนักในบทบาทหน้าที่และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียน (3) ครูที่ปรึกษาต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีความรู้ และความสามารถในการ
 ดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ มีความชัดเจน ผู้บริหาร โรงเรียนและ
 ผู้เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องดำเนินการ ตามแนวทางดังต่อไปนี้ (1) ประชุมหารือเพื่อกำหนด
 โครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน (2) แต่งตั้งคณะกรรมการ
 อำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีม
 ทำ) (3) กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงานและ
 คณะกรรมการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

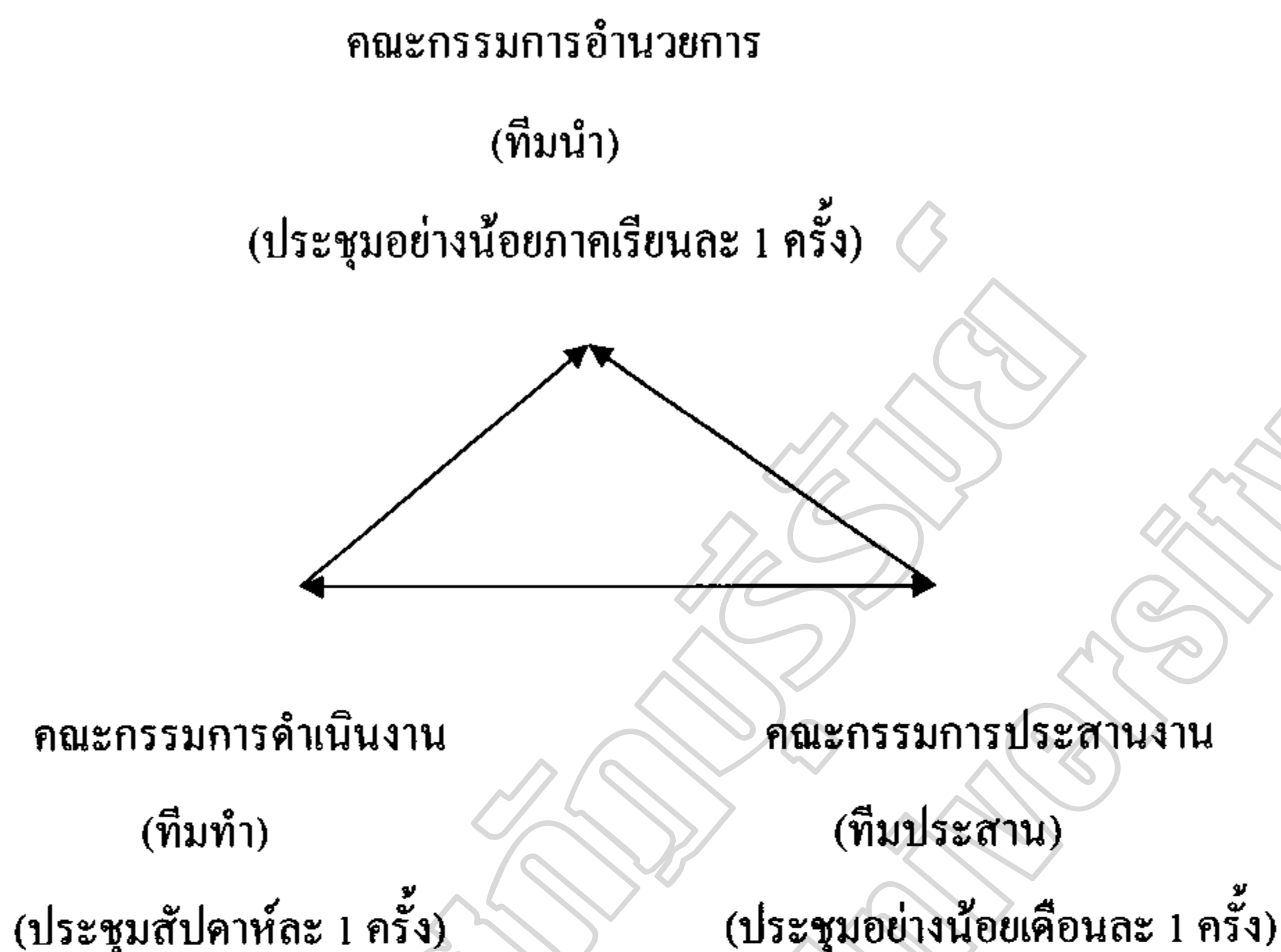
2. โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการในระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างมาก ต่อความสำเร็จของระบบฯ ดังนั้น โครงสร้างของ
 คณะกรรมการ การประสานงานทำงานระหว่างคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละ
 ณะจึงต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนในทุกกิจกรรม ผู้ที่มีบทบาท ในการดำเนินงาน จึงเกี่ยวข้องกับระดับชั้นทุก
 ระดับชั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตาม
 กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีผู้บริหาร โรงเรียนและครูอื่น ๆ ให้การสนับสนุน
 เอื้ออำนวยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในระบบการบริหารจัดการของ
 โรงเรียนจะมีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่และบุคลากร
 ผู้รับผิดชอบดังนั้นในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีการกำหนด โครงสร้างบุคลากรเป็น
 คณะกรรมการหรือทีมงานเพื่อการทำงานร่วมกันเป็นทีมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดขึ้น
 สนับสนุนให้การจักระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยอย่างมี
 ประสิทธิภาพ กล่าวคือ ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือทีมงานจำนวน 3 คณะ
 และมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้ 1) คณะกรรมการอำนวยการหรือทีมนำ มีผู้บริหาร โรงเรียน
 เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายปกครองเป็นเลขานุการ คณะนี้มีหน้าที่กำหนดนโยบาย
 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามงาน และมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 2)
 คณะกรรมการประสานงานหรือทีมประสาน มีผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายปกครองเป็นประธาน

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการประสานงาน อาจจะเป็นหัวหน้างานแนะแนวหรือโรงเรียนพิจารณาบุคคลตามความเหมาะสม คณะนี้มีหน้าที่เสนอแผนการทำงานจัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่ครู สนับสนุนการทำงานของครู ที่ปรึกษา รายงานผลการทำงานต่อผู้บริหารหรือคณะกรรมการ อำนวยการ และเชื่อมโยงการทำงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการกับคณะกรรมการดำเนินงาน มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

3. คณะกรรมการดำเนินงาน มีหัวหน้าระดับแต่ละระดับเป็นประธาน จึงมีคณะกรรมการ 3 คณะ หรือ 6 คณะ ตามระดับชั้น ส่วนเลขานุการ ให้แต่ละระดับชั้นพิจารณาตามความเหมาะสม คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะครูที่ปรึกษามีบทบาทในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการและมีการประชุมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผลการทำงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การขอความร่วมมือต่าง ๆ (พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย, 2544 : 48 - 49) ซึ่งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 3 คณะ มีโครงสร้างคณะกรรมการประสานงานการทำงาน องค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละคณะ ดังภาพประกอบ 2.3 - 2.4 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ก : 11 - 12)

ภาพประกอบ 2.3 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาพประกอบ 2.4 แสดงความสัมพันธ์ของการทำงานแบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประสานของ
คณะกรรมการ

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่บุคลากรแต่ละคณะกรรมการของระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนซึ่งมี 3 คณะ ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด โครงสร้าง องค์ประกอบ และบทบาทหน้าที่
แต่ละคณะกรรมการดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน เป็นประธาน
กรรมการ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้าแผนงาน โรงเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง/
ชุมชน หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง เป็นกรรมการและ
เลขานุการ มีหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 1.3 นิเทศ ติดตาม กำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนและระดับชั้น
- 1.4 อื่น ๆ ที่โรงเรียนกำหนดเพิ่มเติม

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครองเป็นประธานกรรมการ หัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น หน่วยงานพยาบาล-อนามัย ครูงานแผนงานสารสนเทศ ครูในกลุ่มกิจการนักเรียน เป็นกรรมการ และหัวหน้างานแนะแนวหรือโรงเรียนพิจารณา เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ ดังนี้

- 2.1 ปฏิบัติงานในฐานะเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.2 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 จัดเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและรับปิดขอจัดประชุมชี้แจง และการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร
- 2.4 จัดการประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกัน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 2.5 รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
- 2.6 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) แยกเป็น 6 คณะตามระดับชั้น หากระดับชั้นใดมีจำนวนครูมากให้จัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้อีก ประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น เป็นประธานกรรมการ รองหัวหน้าระดับชั้น เป็นรองประธานกรรมการ ครูประจำวิชาในระดับชั้นและครูอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูแนะแนวเป็นกรรมการ และ ครูที่ปรึกษาในระดับชั้น โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ดังนี้

- 3.1 ประสานงานผู้เกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับคณะกรรมการดำเนินงานในระดับชั้น
- 3.2 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น
- 3.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำเสนอทีมประสาน
- 3.4 ประชุมร่วมมือกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- 3.5 ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานประจำของตน

3.6 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะกรรมการ บุคลากร และบทบาทหน้าที่โรงเรียนปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมนอกจากนี้
แล้วยังได้กำหนดบทบาทของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้า
ระดับชั้น ครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา ครูอื่น ๆ และครูแนะแนว ดังนี้

1. หัวหน้าระดับชั้น บทบาทหน้าที่ ติดตามกำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่
ปรึกษา ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามกำกับการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของครูที่ปรึกษา ติดตามกำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ประสานงาน
ผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดประชุมครูในระดับชั้น เพื่อประสิทธิภาพการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือกรณี บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำ
รายงาน ประเมินผลของระดับชั้นส่งผู้บริหาร โรงเรียน โดยผ่านทีมประสาน อื่น ๆ ตามที่ได้รับ
มอบหมาย

2. ครูที่ปรึกษามีบทบาทหน้าที่ ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการส่งเสริม ป้องกัน
ปัญหาและการ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวหรืออื่น
ๆ ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวที่กำหนด คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัด
กรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ร่วมประชุมกลุ่ม
ปรึกษาหารือกรณี บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และประเมินผลรายงานหัวหน้าระดับชั้นอื่น
ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. รองหัวหน้าระดับชั้น มีบทบาทหน้าที่ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา ให้
ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษารายกรณี
ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน สรุปผลและ
รายงานส่งหัวหน้าระดับชั้น อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ครูแนะแนว มีบทบาทหน้าที่ จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำ
โครงการกิจกรรม กลุ่มต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
สนับสนุนและเป็นแกนหลักให้กับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้การปรึกษานักเรียน
ที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไข หรือยากต่อการช่วยเหลือ ร่วมประชุมกลุ่มที่

ปรึกษารายกรณี ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนวให้ส่งต่อ
ผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้นและรายงานผลให้ผู้บริหาร โรงเรียนทราบ

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

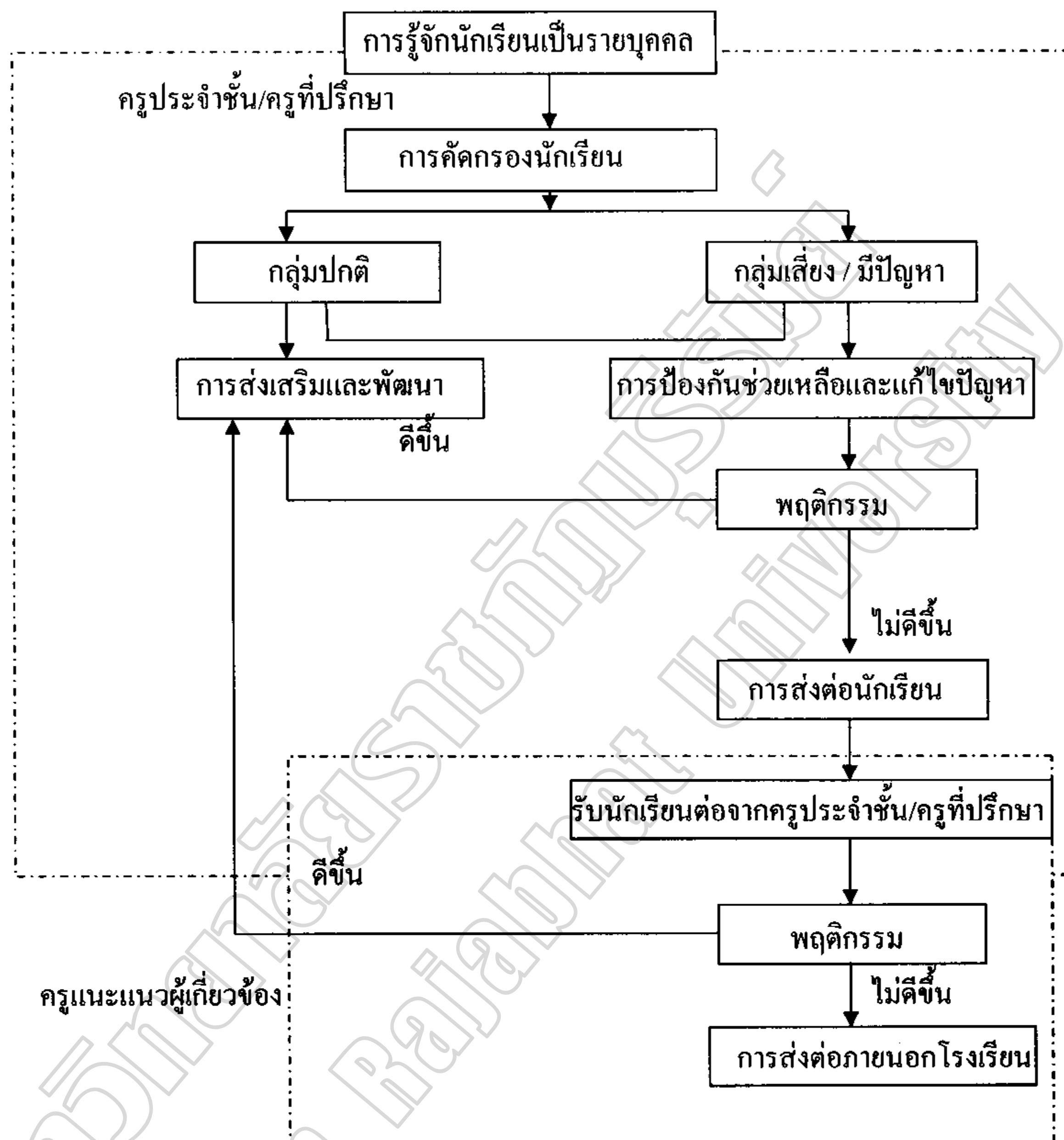
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามี
ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะใน โรงเรียนที่จัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ครูและนักเรียนมีความคุ้นเคยกันอย่างเป็นธรรมชาติ แต่การคุ้นเคยกันอย่าง
เดียวมาสามารถรู้จักและเข้าใจนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทำให้การวินิจฉัยนักเรียนรายบุคคลอาจไม่
ตรงตามสภาพที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการช่วยเหลือ แก้ไข หรือการพัฒนาผู้
ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือหรือพัฒนานักเรียนเป็น ไปอย่างถูกต้องตรงกับสภาพ
ปัญหาและความต้องการของนักเรียนต้องมีความเป็นระบบ มีแนวทางที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบท
ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแนวปฏิบัติสำหรับครูในการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 6 - 7)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ
เพื่อให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างแท้จริง และครอบคลุมในทุก ๆ
ด้าน มีการบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ
2. การคัดกรอง/จัดกลุ่มนักเรียน เป็นการนำข้อมูลนักเรียนที่ได้รวบรวมไว้มาวิเคราะห์
เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการ สำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ความรุนแรงของปัญหาและจำนวนนักเรียนที่มีปัญหายังมีไม่มากนัก จึงจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม
ส่งเสริมพัฒนา กลุ่มป้องกันและกลุ่มแก้ไข
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ในขั้นตอนนี้จะเน้นการบูรณาการระหว่างการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนปกติเข้ากับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นั่นคือ นอกจากจะสอนนักเรียน
ตามเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่กำหนดไว้แล้ว ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจะสอดแทรกการ
ช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนควบคู่ไปด้วย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียนทุกคน
ตามสภาพปัญหาและความต้องการ
4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่ม
เสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ได้แก่กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาบุคลิกลักษณะและสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน

5. การส่งต่อ ในกรณีที่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเห็นว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนคนนั้น ๆ จำเป็นต้องประสานเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรหรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องก็ให้มีการส่งต่อซึ่งทำได้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งนี้การส่งต่อสามารถทำได้ทั้งการแก้ไข ปรับปรุง และเพื่อการพัฒนาเด็กเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยศึกษาในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนใน 5 ประการ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อเด็กเรียน สามารถสรุปเป็นภาพประกอบแสดงกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียน ดังภาพประกอบ 2.5 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 6)

ภาพประกอบ 2.5 แสดงกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากภาพประกอบ 2.5 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ได้ยึดหลักการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 13) ใน 5 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำไปวางแผนให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

1.1 ขั้นตอนการปฏิบัติ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีขั้นตอนการปฏิบัติที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามคำแนะนำของกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต. 2547 ข : 53) ดังนี้

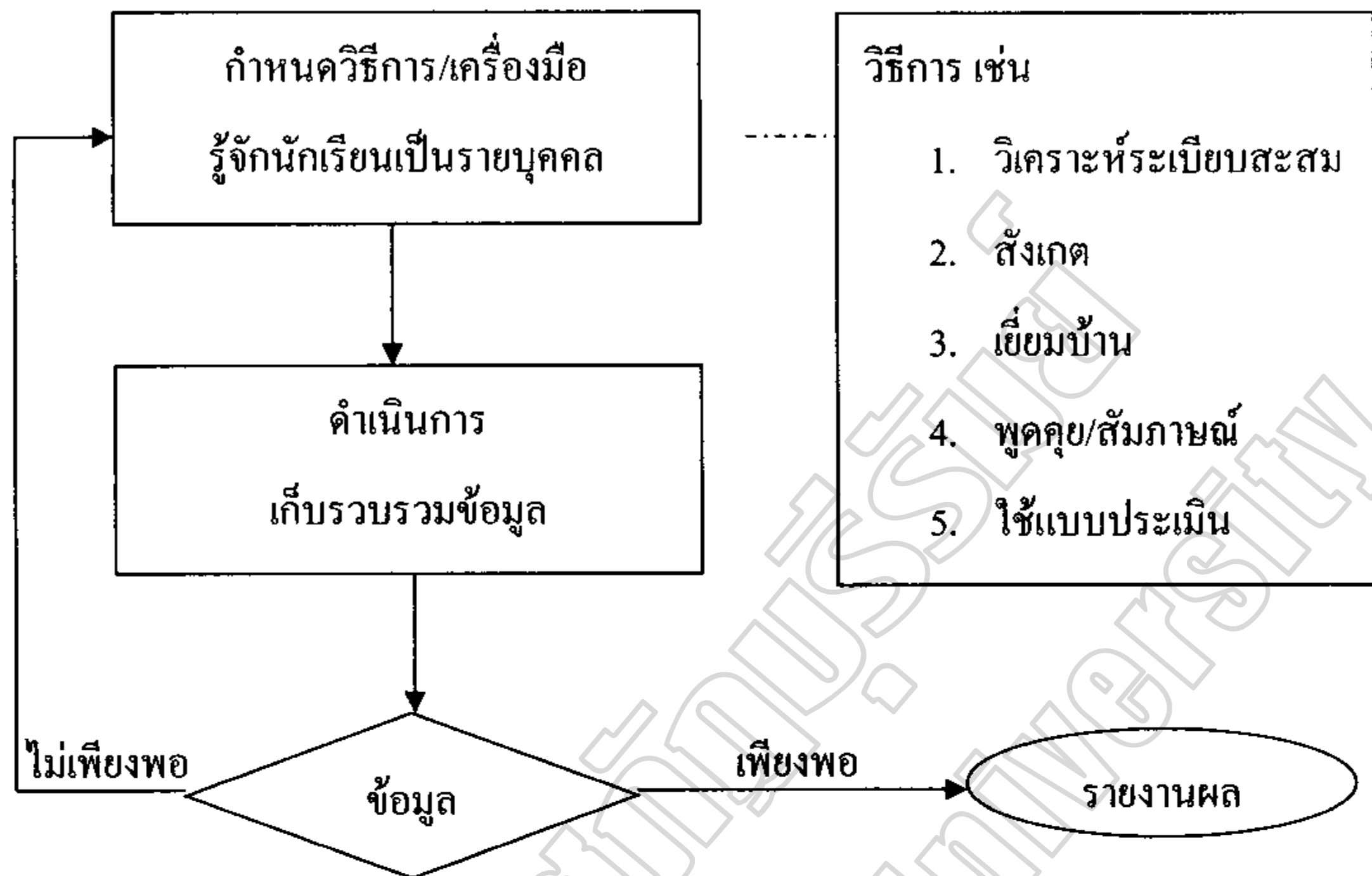
1.1.1 จัดครูที่ปรึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มในสัดส่วน ครู : นักเรียน คือ 1 : 20-25

1.1.2 ทีมประสานกำหนดวิธีการและเครื่องมือรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1.3 ทีมประสานอบรมวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกรณีที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม

1.1.4 ครูที่ปรึกษาคำเนิกรรวบรวมข้อมูลรายบุคคลของนักเรียน

1.1.5 หากข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีครบถ้วนต่อการนำไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน ให้ดำเนินการสรุปรายงานผลไปตามลำดับ หากข้อมูลไม่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับการคัดกรอง ให้ทบทวนและปรับวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพิ่มเติมซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้ดังภาพประกอบ 2.6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 10)

ภาพประกอบ 2.6 การดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1.2.1 ร้อยละ 80 ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนในสัดส่วน ครู : นักเรียนคือ 1 : 20 – 25 คน

1.2.2 นักเรียนทุกคนได้รับการประมวลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2.3 ร้อยละ 80 ของนักเรียน มีข้อมูลประมวลผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นแนะนำว่า ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการคัดกรองนักเรียนต่อไป ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบและรวบรวมไว้ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 37)

1.3.1 ด้านความสามารถ

1.3.1.1 ความสามารถด้านการเรียนรู้

1.3.1.2 ความสามารถพิเศษ/อัจฉริยะ

1.3.2 ด้านสุขภาพ

1.3.2.1 ร่างกาย / ความพิการ

1.3.2.2 จิตใจ / พฤติกรรม

1.3.3 ด้านครอบครัว

1.3.3.1 เศรษฐกิจ

1.3.3.2. การคุ้มครองสวัสดิภาพ

1.3.4 ด้านสารเสพติด

1.3.5 ด้านความปลอดภัย

1.3.6 พฤติกรรมทางเพศ

1.3.7 ด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

1.4. วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ครอบคลุมทุกด้านนั้น เสนอแนะว่าจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2547 : 38)

1.4.1 การสังเกต

1.4.1.1 พฤติกรรมการแสดงออก

1.4.1.2 พฤติกรรมการทำงาน

1.4.2 การสัมภาษณ์

1.4.2.1 ผู้เกี่ยวข้อง

1) ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ครู วิชาการ
เพื่อนครู และเพื่อนนักเรียน

2) ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนญาติที่ใกล้ชิด

1.4.2.2 ตัวนักเรียน

1.4.3 การเยี่ยมบ้าน เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานอื่นๆเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น

1.4.3.1 สภาพเศรษฐกิจ/สังคม

1.4.3.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

1.4.3.3 ทศนคติ/ค่านิยมของคนในครอบครัว

1.4.4 การศึกษาข้อมูล

1.4.4.1 ผลงานของนักเรียน ได้แก่ อัดวีวประวัติ บันทึกประจำวัน สมุดทำงานแบบฝึกหัด งานฝีมือ/สิ่งประดิษฐ์ โครงงาน

1.4.4.2 เอกสาร/หลักฐานอื่น ๆ ได้แก่ ระเบียบสะสม การศึกษาเด็กเป็นรายกรณีบันทึกสุขภาพ บันทึกการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

1.4.5 การทดสอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถทางการเรียน วัดความถนัด/ความสนใจ วัดทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ ตลอดจนประเมินเพื่อคัดแยกนักเรียนประกอบด้วย

1.4.5.1 แบบทดสอบที่สถานศึกษาสร้างขึ้นเอง

1.4.5.2 แบบทดสอบระดับชาติ

1.4.5.3 แบบทดสอบมาตรฐาน

1.5 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่มีประเด็นที่ควรพิจารณาและเครื่องมือหรือแหล่งข้อมูลประกอบตามตาราง 2.1 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 39 - 42)

ตาราง 2.1 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
1.ความสามารถด้านการเรียน	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนในแต่ละรายวิชา 2. ผลการเรียนเฉลี่ยของภาคเรียน/ปีการศึกษาที่ผ่านมา 3. ผลการทดสอบวัดความรู้มาตรฐานระดับชาติ (NT)	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินจุดแข็งจุดอ่อน 3. แบบทดสอบทางการเรียนประเภทต่าง ๆ 4. แบบสำรวจพฤติกรรมทางการเรียน
2.ความสามารถพิเศษ	4. พฤติกรรมการเรียน 1. พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถพิเศษ 2. ผลงาน ชิ้นงาน โครงงาน	๑ลฯ 1. ระเบียบสะสม 2. แบบสำรวจความสามารถพิเศษ (10 แถว)

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
	3. เอกสารหลักฐานร่องรอยที่แสดงพฤติกรรมที่โดดเด่น	3. แบบประเมินพหุปัญญา 4. แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ
3. ด้านสุขภาพร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยินความบกพร่องด้านการพูด 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสูงกับน้ำหนัก 4. ความสะอาดของร่างกาย	1.แบบสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2. ระเบียบสะสม 3. แบบบันทึกสุขภาพ 4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 5. แบบบันทึกการสังเกต ฯลฯ
4. ด้านจิตใจและพฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล 2. ความประพฤติ เช่น การลักขโมย การทำร้ายตัวเอง 3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียน ความสามารถ และการปรับตัว เช่น พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น 4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน/ครู/ผู้ปกครอง	1. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน 2. แบบประเมินจุดแข็งจุดอ่อน 3. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) 4. แบบบันทึกการสังเกต 5. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ฯลฯ
5. ด้านเศรษฐกิจ	1. รายได้ผู้ปกครอง 2. ภาระหนี้สิน	1. ระเบียบสะสม 2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
	3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน	3. แบบระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
6. ความคุ้มครองสวัสดิภาพ	1. ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัย 2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย 3. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว 4. การถูกคุกคามและล่วงละเมิดทางเพศ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน 3. แบบสำรวจข้อมูลนักเรียนด้วยโอกาส 4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ฯลฯ
7. ด้านการใช้สารเสพติด	1. พฤติกรรมที่แสดงออก 2. พฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน 3. การใช้จ่ายเงิน 4. การคบเพื่อน 5. สุขภาพและบุคลิกภาพ 6. สถานภาพทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อม 7. ผลการตรวจปัสสาวะ	1. แบบบันทึกการสังเกต 2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 3. แบบสอบถาม 4. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน 5. แบบสรุปผลการตรวจสุขภาพ 6. แบบสรุปผลการตรวจปัสสาวะ ฯลฯ
8. ด้านความปลอดภัย	1. สถานภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม	1. ระเบียบสะสม

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
	2. ข้อมูลการเดินทาง/การใช้ยานพาหนะ 3. การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา 4. การแต่งกายที่ล้อแหลม	2. แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียน/ผู้ปกครอง 3. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 4. แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมนักเรียน 5. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน ฯลฯ
9. พฤติกรรมทางเพศ	1. บุคลิกภาพทางเพศ 2. การแสดงออกทางเพศ	1. แบบบันทึกการสังเกต 2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 3. แบบสอบถาม 4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ 5. ข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น จากเพื่อน ผู้ปกครอง

เนื่องจากความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีใช้การใช้ความรู้สึกรหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านแรกด้านความสามารถ ประกอบด้วย ด้านการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อ

การเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนเป็นต้น ด้านความสามารถอื่น ๆ อาทิ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้านที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ประกอบด้วยสุขภาพด้านร่างกาย ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงสุขภาพด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว และขี้อาย เป็นต้น ด้านที่สามด้านครอบครัว แยกเป็น ด้านเศรษฐกิจ โดยต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียนและด้านการคุ้มครองนักเรียน จะต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดยา การพนัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีข้อมูลด้านอื่น ๆ ของนักเรียนที่ครู-อาจารย์ พบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาใช้พิจารณาประกอบอีกด้วย วิธีการ และเครื่องมือในการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลนั้น ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว หรือข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ 1) ระเบียบสะสม 2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 3) วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้ม สะสมงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึก การตรวจสุขภาพของนักเรียน ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษา พฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน เช่น การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น แล้วนำข้อมูล มาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้มาจากวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการและนำข้อมูลเหล่านี้มาแก้ไขปัญหานักเรียนเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ หรือเกิดน้อยที่สุด โดยการศึกษาทำความเข้าใจเอกสารเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ครู การสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สุขภาพ และ บุคลิกภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนจากผู้ปกครองนักเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน

จากเพื่อนที่สนิท การประเมินผลในการดำเนินงานการรู้จักนักเรียน และมีการให้ความรู้แก่นักเรียน ในการตอบแบบประเมิน

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 – 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำเกณฑ์การคัดกรองเอง เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันของสถานศึกษา (กรมสุขภาพจิต. 2546 ก : 35)

2.1 ขั้นตอนการปฏิบัติ

การคัดกรองนักเรียน โดยการจัดแบ่งตามพฤติกรรมที่ได้จากการศึกษาและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ข : 67)

2.1.1 ทีมประสานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชุมครู เพื่อร่วมกัน

กำหนด/ปรับปรุง/พัฒนาเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนของแต่ละโรงเรียนหรือในแต่ละพื้นที่

2.1.2 ทีมประสานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พิจารณาคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน

2.1.3 ทีมประสานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอบรมแนวทางการคัดกรองนักเรียนให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในกรณีที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาไม่เคยผ่านการอบรม

2.1.4 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยใช้แบบบันทึกคัดกรองรายบุคคล

2.1.5 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสรุปผลจากแบบคัดกรองนักเรียน โดยแยกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

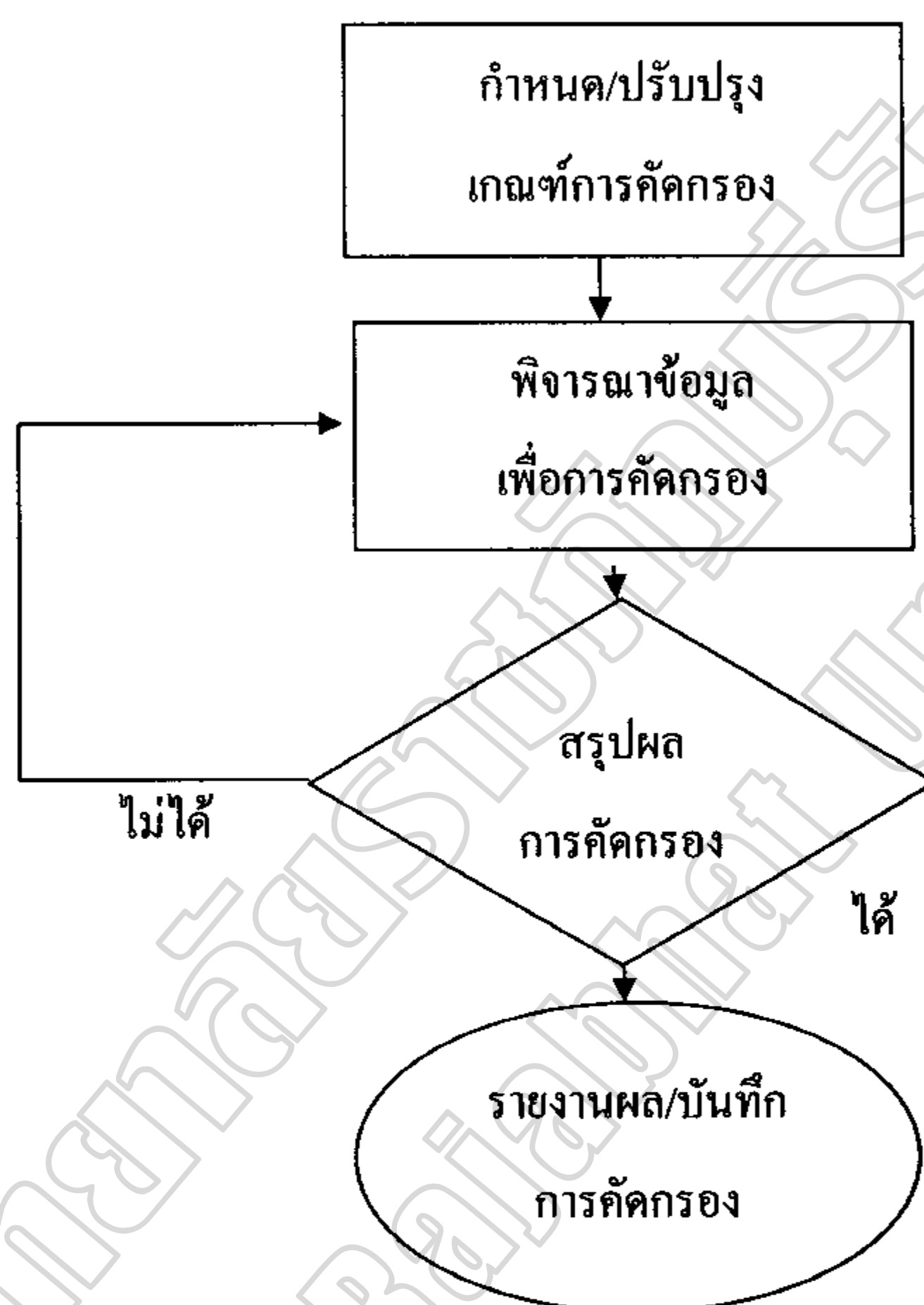
2.1.5.1 กลุ่มปกติ

2.1.5.2กลุ่มเสี่ยง

2.1.5.3 กลุ่มมีปัญหา

2.1.6 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารายงานผลการคัดกรองนักเรียน

2.1.7 นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ต่อไปซึ่งสามารถสรุปกระบวนการในการคัดกรองนักเรียน ได้ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ข : 66)

ภาพประกอบ 2.7 การดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน

ผลจากการคัดกรองนักเรียนจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 43 - 44)

2.1.7.1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ

2.1.7.2 กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัวแสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

2.1.7.3 กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน

มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบจากการคัดกรอง นักเรียนจะพบนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่มซึ่งเด็ก ที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 66)

- 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
- 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 4) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
- 5) เด็กที่ปัญหาทางการเรียนรู้
- 6) เด็กออทิสติก
- 7) เด็กอัจฉริยะ

2.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

2.2.1 นักเรียนทุกคนได้รับการคัดกรอง

2.2.2 มีเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2.3 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2.4 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายห้อง

2.2.5 สรุปผลการคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นรายห้องสำหรับครูประจำชั้น

2.2.6 สรุปผลการคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นระดับชั้นสำหรับสถานศึกษา

2.3 แนวทางการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานคัดกรองนักเรียนรายบุคคลมีประเด็นที่ควรพิจารณาและเครื่องมือหรือแหล่งข้อมูลประกอบตามตัวอย่าง ดังตาราง 2.2 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 44)

ตาราง 2.2 แนวทางการคัดกรองนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การคัดกรองนักเรียน 1. เด็กกลุ่มปกติ 2. เด็กกลุ่มเสี่ยง 3. เด็กมีปัญหา	ข้อมูลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	1. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน 2. แบบบันทึกการคัดกรอง 3. แบบสรุปผลการคัดกรอง

การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ จะทำให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียน เพื่อใช้ในการพิจารณานักเรียนทั้งด้านการส่งเสริมศักยภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของ โรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาคตามเกณฑ์การคัดกรองของ โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาแต่กรณี การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของ โรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมี การประชุมครู อาจารย์ เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครู อาจารย์ในโรงเรียน รวมทั้งให้มี การกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ประเด็นในการพิจารณาการจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน จะพิจารณาข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านที่หนึ่งพิจารณาจากด้านความสามารถ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการเรียนและ ด้านความสามารถด้านอื่น ๆ โดยด้านการเรียนพิจารณา จากผลการเรียนที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน ความสามารถในการเรียน ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน นอกจากนี้ยังต้องพิจารณา ด้านความสามารถอื่น ๆ โดยพิจารณาจากการแสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มีความ

ถนัด ความสนใจ และผลงาน ในอดีตที่ผ่านมา บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ด้านที่สองพิจารณาจากด้านสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยด้านร่างกายและด้านจิตใจ และพฤติกรรม โดยด้านร่างกายพิจารณาจากความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น โรคประจำตัว ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง และความสะอาดของร่างกาย ส่วนทางด้านจิตใจและพฤติกรรม พิจารณาจากสภาพอารมณ์ที่มี ผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวลหรือซึมเศร้า ความประพฤติ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษา ความสามารถพิเศษ และการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ด้านที่สามพิจารณาจากด้านครอบครัวซึ่งประกอบไปด้วย ด้านเศรษฐกิจและด้านการคุ้มครองนักเรียน โดยด้านเศรษฐกิจพิจารณาจาก ผู้หารายได้ ครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระหนี้สิน ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน ส่วนด้านการคุ้มครองนักเรียนพิจารณาจาก ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่มักทะเลาะเบาะแว้งใช้ความรุนแรงในการตัดสินแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึมเศร้า เหม่อลอย แสดงออกถึง การไม่อยากกลับบ้าน เป็นต้น การใช้สารเสพติด การดื่มสุราหรือการเล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง รุนแรงของสมาชิกครอบครัว

นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาจากข้อมูลด้านอื่น ๆ โดยพิจารณาจาก พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีขึ้น หรือมีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพ และการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งสามารถหาข้อมูลเพื่อใช้ในการคัดกรองจากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการอื่น ๆ ในการพิจารณา เช่น การสังเกตพฤติกรรม การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง จากแบบสอบถาม การสังเกต การสอบถาม ครูพยาบาล จากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพของนักเรียน เพิ่มสะสมงาน และการสอบถามจากนักเรียน โดยตรง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึงการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์คัดกรองของ โรงเรียนแล้วอยู่ในกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ตามเกณฑ์คัดกรอง ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง โดยสามารถอธิบายการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปรผลได้ การคัดกรองนักเรียนใช้ข้อมูลที่หลากหลาย สามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาได้อย่างชัดเจน การคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลของครู การคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลของผู้ปกครอง การทำคู่มือปฏิบัติงานแก่ครูในการคัดกรองข้อมูลนักเรียน และการประเมินผลในการดำเนินงานคัดกรองนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีรูปแบบที่หลากหลายที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถเลือกใช้ได้ตามสภาพและความเหมาะสม เช่น (กรมสุขภาพจิต. 2545 : 55)

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

3.2 การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 โครงการพิเศษต่างๆ ฯลฯ

การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ค : 71) เน้นว่า การจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้มีลักษณะเหมือนบ้าน เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความคุ้นเคย ปรองมั่งเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน เป็นบริการที่จัดให้นักเรียนทุกคน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจและประเมินตนเอง ได้รับรู้ข้อมูลด้านการศึกษา และอาชีพ รู้จักวิธีการปรับตัวและพัฒนาตนเอง
  2. เห็นความสำคัญของการเรียนและการทำงาน ตลอดจนวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขผลการเรียนที่ติดค้างจนสามารถจบการศึกษาได้
  3. ฝึกทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การฟัง การพูดและการแก้ปัญหา
  4. ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถพิเศษของแต่ละคน เพื่อเป็นบันไดขั้นแรกที่นำไปสู่ความสำเร็จที่สูงขึ้น
  5. ให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทันท่วงที
  6. เป็นเวลาที่ใช้ในการทำความรู้จักและคัดกรองนักเรียน เช่น การทำระเบียบนสะสม ทำแบบประเมินพฤติกรรม ทำแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนการสัมภาษณ์นักเรียน
- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม โฮมรูม
- การจัดกิจกรรมโฮมรูมตามข้อเสนอแนะของ กรมสุขภาพจิต (2547 ข : 82) มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้
1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน
- ในชั้นเรียน
2. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการประสานงานระดับชั้นกำหนดหัวข้อเรื่องการจัดกิจกรรมตามข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ
  3. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการประสานงานระดับชั้น ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการจัดกิจกรรมโฮมรูม
  4. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม
  5. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมในช่วงปลายภาคเรียน
  6. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาส่งผลการประเมินการจัดกิจกรรมโฮมรูมไปตามลำดับขั้นแนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม
- เพื่อให้การจัดกิจกรรมโฮมรูมเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนสูงสุดและอย่างแท้จริง จึงควรดำเนินการตามแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูมโดยยึดตามความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น

1.3 ควรมีการจัดทำหลักฐานบันทึกการจัดกิจกรรม ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ และสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังกิจกรรมโฮมรูมทุกครั้ง

1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมและจัดทำรายงาน

2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพและตามเหตุการณ์

3. ใช้วิธีการผสมผสาน โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

4. ใช้วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

การประชุมผู้ปกครองนักเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือร่วมใจกันดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

ขั้นตอนการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

การประชุมผู้ปกครองชั้นให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น มีขั้นตอนการปฏิบัติตามคำแนะนำของ กรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต. 2546 ข : 88) ดังนี้

1. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ จากผลการประเมินและการประชุมที่ผ่านมา

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมแต่ละครั้งให้ชัดเจน

3. ประชุมทีมประสานเพื่อวางแผนเตรียมการจัดกิจกรรม เช่น จัดทำคำสั่งของโรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ เตรียมเอกสารและอาคารสถานที่ เป็นต้น

4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเตรียมข้อมูลนักเรียนและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่จะต้องใช้

5. ครูดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และต้องสื่อสารในทางบวกมีท่าที่เป็นมิตร

6. ครูให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

7. ครูบันทึกการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

8. ครูประเมินผลและรายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อสถานศึกษาจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

9. นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการประชุมครั้งต่อไป

แนวดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ค : 80 - 81) ให้แนวคิดว่าครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มีใช้การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน คือ

1. การเตรียมการ

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

2. การสื่อสาร

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาควรรวมควรวางคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่

ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุมหรือจะเป็นการส่วนตัวก็ตาม ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมในการประชุม

การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมอย่างเต็มที่นั้น จำเป็นต้องใช้

กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครองและระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน แล้วจึงมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. การสรุปผลและการบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ในการประชุมแต่ละครั้งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ดังนี้

4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง

4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีความสามารถมากขึ้นหรือร่วมมือกันกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ปัญหาของนักเรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ

โดยเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ

ความหมาย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึงกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเองเพื่อการค้นพบศักยภาพของตนเองและพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และมุ่งเน้นการส่งเสริมด้านระเบียบวินัยหน้าที่ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ. 2547 : 9)

จุดมุ่งหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 28 - 29) กำหนดว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ได้แก่

1.1 ด้านร่างกาย

1.2 ด้านสติปัญญา

1.3 ด้านอารมณ์

1.4 ด้านสังคม

2. สร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมี คุณภาพ

3. ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

ลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้าง สัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบ วงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

แนวดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาควรดำเนินการตามแนวทาง ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2547: 9)

1. สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งในลักษณะจัดแยกหรือบูรณาการ ทั้งกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียนไว้ด้วยกัน
2. เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ
3. สนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม
  5. ให้บริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
- ข้อควรตระหนักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของสถานศึกษานั้น สิ่งที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพึงตระหนักและควรระมัดระวัง ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 48)

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย ความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน
3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลขอครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มี

ปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามที่ตั้งเป้าไว้
สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มใหญ่และจะช่วยส่งเสริมพัฒนากลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้กลับเป็นกลุ่มปกติ โดยจัดกิจกรรมโฮมรูมและบันทึก การสำรวจความสำคัญ of นักเรียนในการจัดกิจกรรม การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม โฮมรูมแก่ครู การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้กำลังใจและแก้ปัญหา ร่วมกับผู้ปกครอง การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของผู้ปกครอง การประเมินผลการจัดกิจกรรม โฮมรูมแต่ละระดับชั้น การประเมินผลในการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียน การสรุปผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียน และการรายงานผลการจัดกิจกรรม

4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา

การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ซึ่งหากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 49) กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น แนะนำว่าครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไข ปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหา ของสังคมและประเทศชาติ

การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการเยี่ยมบ้านนักเรียน

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นการช่วยเหลือและป้องกันปัญหาของนักเรียน ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามและพึงประสงค์

ขั้นตอนการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทำการศึกษาผลการคัดกรองและข้อมูล นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเกิดปัญหาและปัจจัยที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนัดวัน เวลาและสถานที่ให้คำปรึกษา

2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ตามกระบวนการการให้คำปรึกษา คือ

2.1 สร้างสัมพันธภาพ

2.2 พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา

2.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการช่วยเหลือ

2.4 ยุติการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง

3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการให้คำปรึกษา

4. หากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ครูก็ควรให้การส่งเสริมตามสภาพปัญหา แต่ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง

5. ยุติการปรึกษา

4.2 กิจกรรมในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับพฤติกรรมนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มในชั้นเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยเลือกวิธีการหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทำการรวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาร่วมกับผู้เกี่ยวข้องวางแผนและพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน เช่น

2.1 ฝึกฝน/ปฏิบัติ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การฝึกพูดหน้าชั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการพูด

2.2 การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การแจกอุปกรณ์การทดลองการรวบรวมสมุดแบบฝึกหัด เป็นต้น

2.3 การจัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่หรือฝึกฝนความรับผิดชอบ

3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมตามแผน

4. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอนประจำวิชา อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

5. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้านักเรียน มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่

6. ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมใหม่

7. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ

8. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาส่งต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อตามระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนจะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคม นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้นและนักเรียนจะเกิดความรู้สึกรักภูมิใจในตนเอง จากการทำงานในกิจกรรมกลุ่มหรือได้แสดงออกถึงความสามารถส่วนตน

4.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) เป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนได้ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจัดเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยการคัดเลือกนักเรียนที่มีจุดแข็งด้าน สัมพันธภาพ หรือมีความมั่นคงทางอารมณ์ หรือมีความเป็นผู้นำและมีความสามารถเฉพาะด้านที่จะนำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือเพื่อน เช่น ความสามารถทางการเรียน ด้านดนตรี ศิลปะ กีฬาหรือทักษะการสื่อสาร เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสม

ในการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ให้สอดคล้องกับลักษณะปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น

- 2.1 จัดกลุ่มเพื่อนในการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 2.2 จัดนักเรียน 1 คน ที่มีความสามารถ/ ความเหมาะสมที่จะช่วยเพื่อน ๆ

เป็นกลุ่มเช่น การทบทวนการเรียนในวิชาต่าง ๆ

2.3 จับคู่นักเรียน ให้เป็นคู่ดูแลช่วยเหลือกัน เช่น นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ จับคู่กับเพื่อนเพื่อนำพาไปสู่การทำกิจกรรมที่ได้แสดงความสามารถที่นักเรียนคนนั้นสนใจ เช่น นักเรียนที่มักเก็บตัวก็ให้จับคู่กับนักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการสร้างสัมพันธภาพเข้าสู่สังคม

3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมตามแผน
4. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรม ร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเช่น ครูผู้สอนประจำวิชาต่าง ๆ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
5. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่
6. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ
7. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่าย

ปกครองหรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถหรือมีจุดเด่น จุดแข็งในด้านต่าง ๆ ได้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยกว่า และให้นักเรียนได้ใส่ใจและเอื้อเฟื้อต่อกัน และกัน รู้จักการให้และการรับด้วยมิตรไมตรี

4.4 การสื่อสารกับผู้ปกครอง

การสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจาก ผู้ปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การโทรศัพท์สนทนา การเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อปรึกษาหารือ

ร่วมกันการส่งหนังสือแจ้งทางไปรษณีย์ เป็นต้น ซึ่งล้วนต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทราบถึงจิตวิทยาการสื่อสารหรือเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับสาระหรือวัตถุประสงค์ที่จะสื่อให้ผู้ปกครองทราบหรือเข้าใจ

ขั้นตอนการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนดำเนินการสื่อสารกับผู้ปกครอง
3. โรงเรียนอบรมครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการสื่อสารกับผู้ปกครอง และให้มีจิตวิทยาและทักษะในการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาคิดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น
  - 4.1 ทางโทรศัพท์
  - 4.2 การส่งไปรษณีย์
  - 4.3 การเชิญผู้ปกครองมาพบ
5. ปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ ปัญหาของนักเรียน
6. ประเมินความร่วมมือของผู้ปกครองและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน
7. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่
8. ดำเนินการตามแผนพฤติกรรมใหม่
9. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ
10. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองหรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองจะทำให้ผู้ปกครองได้รับทราบถึงปัญหาของนักเรียนที่พบในโรงเรียน เกิดความตระหนักและมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

4.5 กิจกรรมซ่อมเสริม

กิจกรรมซ่อมเสริมเป็นกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกันวางแผนการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนอ่อน เรียนซ้ำหรือเรียนไม่ทันเพื่อนในสาระต่าง ๆ ซึ่งอาจจะแยกประเภทของปัญหาการเรียนจากสาเหตุที่แตกต่างกัน เช่น เรียนซ้ำจากข้อจำกัดทางความสามารถ เชาวน์ปัญญาหรือจากปัญหาพฤติกรรมอารมณ์ของเด็ก เป็นต้น แล้วจึงดำเนินการแก้ไขสาเหตุของปัญหาต่อไป

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมซ่อมเสริม

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาร่วมกับครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง วางแผนการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมแก่นักเรียน
3. กำหนดวัน เวลา สถานที่และครู ในการสอนซ่อมเสริมและแจ้งนักเรียนที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเข้ารับการสอนซ่อมเสริม
4. ติดตาม ประเมินผลการเรียนซ่อมเสริมของนักเรียนเป็นระยะ
5. หากนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีผลการเรียน ไม่ดีขึ้นให้พิจารณาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมใหม่
6. ดำเนินการสอนซ่อมเสริมใหม่
7. ประเมินผลการสอนซ่อมเสริมซ้ำ
8. หากนักเรียนมีผลการเรียน ไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองหรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมจะช่วยให้เด็กนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี ได้เรียนเพิ่มเติมจากครูประจำวิชาที่ตนเรียนอ่อน เรียนไม่ทันเพื่อน และให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเองในเรื่องการเรียนมากขึ้น ตลอดจนช่วยให้ผู้ปกครองรับทราบปัญหาทางการเรียนของบุตรหลานและใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

4.6 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมในสถานศึกษาที่จัดเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หรือศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน นอกเหนือจากที่หลักสูตรกำหนดไว้ ทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเข้าค่าย อบรม การจัดตั้งชมรมส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิต

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. ครูที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปรึกษาและวางแผนการช่วยเหลือนักเรียน กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา เช่น การจัดตั้งชมรม การจัดตั้งกลุ่ม พัฒนาดนในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

2. พิจารณาเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมในการช่วยเหลือนักเรียนตาม กรณีของปัญหา

3. วางแผนและจัดระบบการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมตามแผน

5. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

6. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาเลือกกิจกรรมใหม่

7. ดำเนินการตามแผนกิจกรรมใหม่

8. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ

9. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองหรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือส่วนรวม นักเรียนจะเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าหรือภาคภูมิใจในตนเองจากการแสดงออกถึงความสามารถที่ตนมีอยู่

4.7 การเยี่ยมบ้านนักเรียน

การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และทำให้ครูได้พบเห็นสภาพความเป็นจริงของนักเรียนที่แวดล้อมด้วยครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถประเมินสาเหตุของปัญหา แล้วดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาร่วมกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการวางแผนการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยมีการกำหนดวัน เวลาและประสานงานให้ผู้ปกครองทราบล่วงหน้า
3. สถานศึกษาเตรียมความพร้อมในการเยี่ยมบ้าน โดยจัดอบรมครูให้มีทักษะในการสื่อสารกับผู้ปกครอง และมีแนวทางการร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา นักเรียน
4. สรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียนและวางแผนการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ร่วมกับผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
5. หากช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพและความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาหาแนวทางการช่วยเหลือนักเรียนใหม่
6. ดำเนินการตามแผนกิจกรรมใหม่
7. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ
8. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองหรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการช่วยเหลือของนักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม และเมื่อได้ทำการสืบค้นหาสาเหตุและแหล่งที่เป็นปัญหาได้แล้ว จะต้องหาวิธีการและวางแผนดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนได้ตรงจุดหมายและจะต้องคำนึงว่าถ้าปัญหาใดที่เกินขอบเขตแห่งความรู้ความสามารถ

ของตนแล้ว ควรจะส่งต่อนักเรียนผู้นั้น ไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ เพื่อรับการแก้ไขและช่วยเหลือ หรือนำบังคับให้ตรงตามกรณีต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การให้คำปรึกษา เบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาบุคลิกลักษณะและสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้คำปรึกษา นำนักเรียนไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญหรือร่วมพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมจัดนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น น่าอยู่ การสำรวจความสำคัญของนักเรียนในการจัดกิจกรรม การจัดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน การรายงานและประเมินผลในการดำเนินงานการป้องกัน และการแก้ไขปัญหานักเรียน

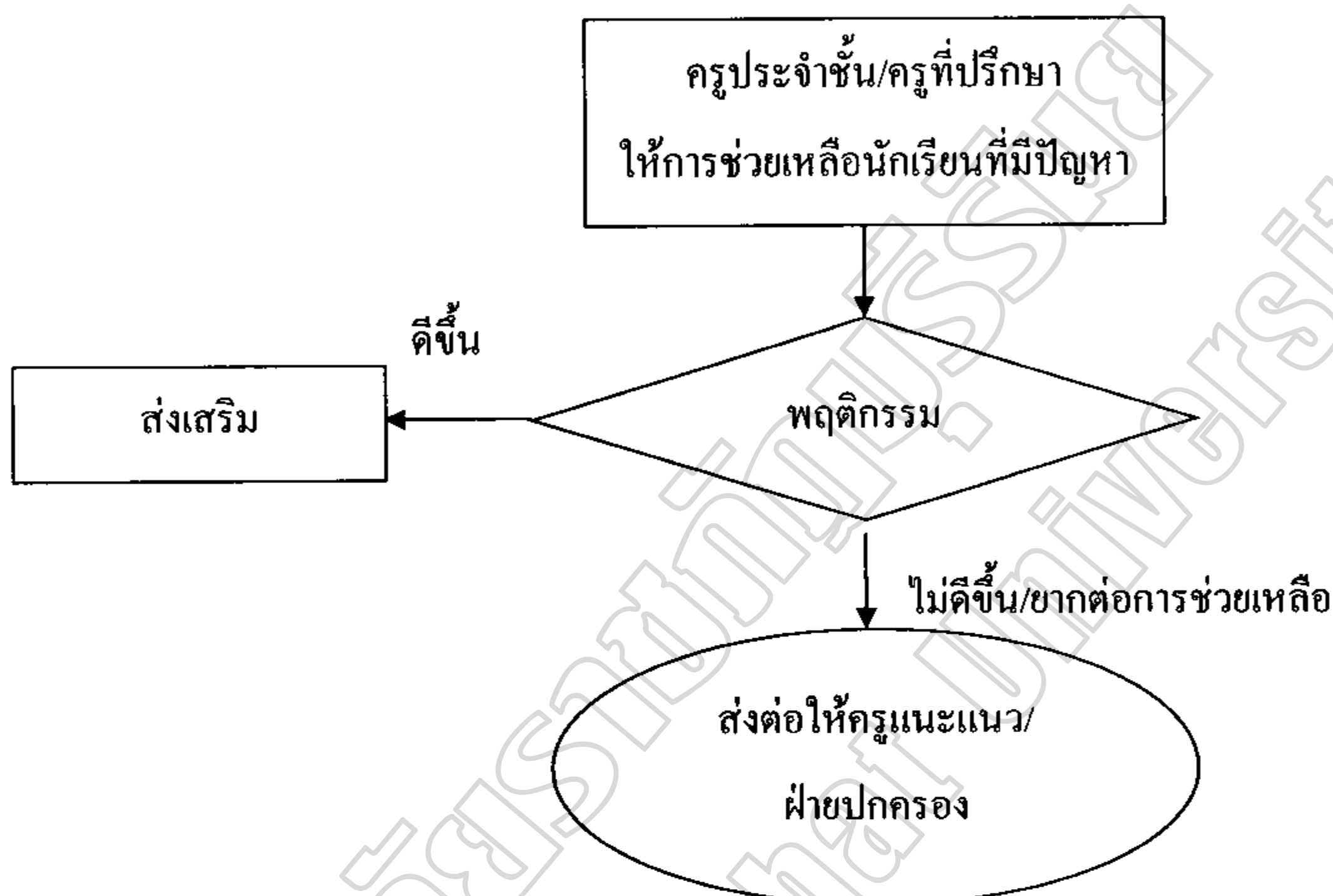
5. การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 51 - 52) ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาตามกระบวนการ ป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มิมีปัญหาหากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนักเรียนแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อนักเรียน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

5.1 การส่งต่อภายใน

ในกรณีที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาแล้ว แต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ครูประจำชั้นครู/ครูที่ปรึกษาจะส่งต่อนักเรียนให้ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองดำเนินการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป

ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการส่งต่อภายในได้ตามภาพประกอบ 2.8 ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ข : 132)

ภาพประกอบ 2.8 การดำเนินงานส่งต่อภายใน

ขั้นตอนการดำเนินงานส่งต่อภายใน

กรมสุขภาพจิต (2547 ข : 133) เสนอแนะว่า ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะดำเนินการส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ
2. ประเมินผลและติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหลังดำเนินการช่วยเหลือ หากพฤติกรรมดีขึ้นให้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนตามความเหมาะสม แต่หากไม่ดีขึ้นหรือมีพฤติกรรมที่ยากต่อการช่วยเหลือให้ดำเนินการส่งต่อภายใน

3. ส่งต่อนักเรียนให้ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองในกรณีที่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดี
ขึ้นและติดตามผลการช่วยเหลือหลังการส่งต่อ โดยประสานงานกับครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง หรือ
บุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายใน

การส่งต่อภายในสถานศึกษามีแนวทางที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่
เกี่ยวข้อง ควรถือปฏิบัติตามแนวทางในการดำเนินงานของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2547 ข :52) ตามตาราง 2.3 ดังนี้

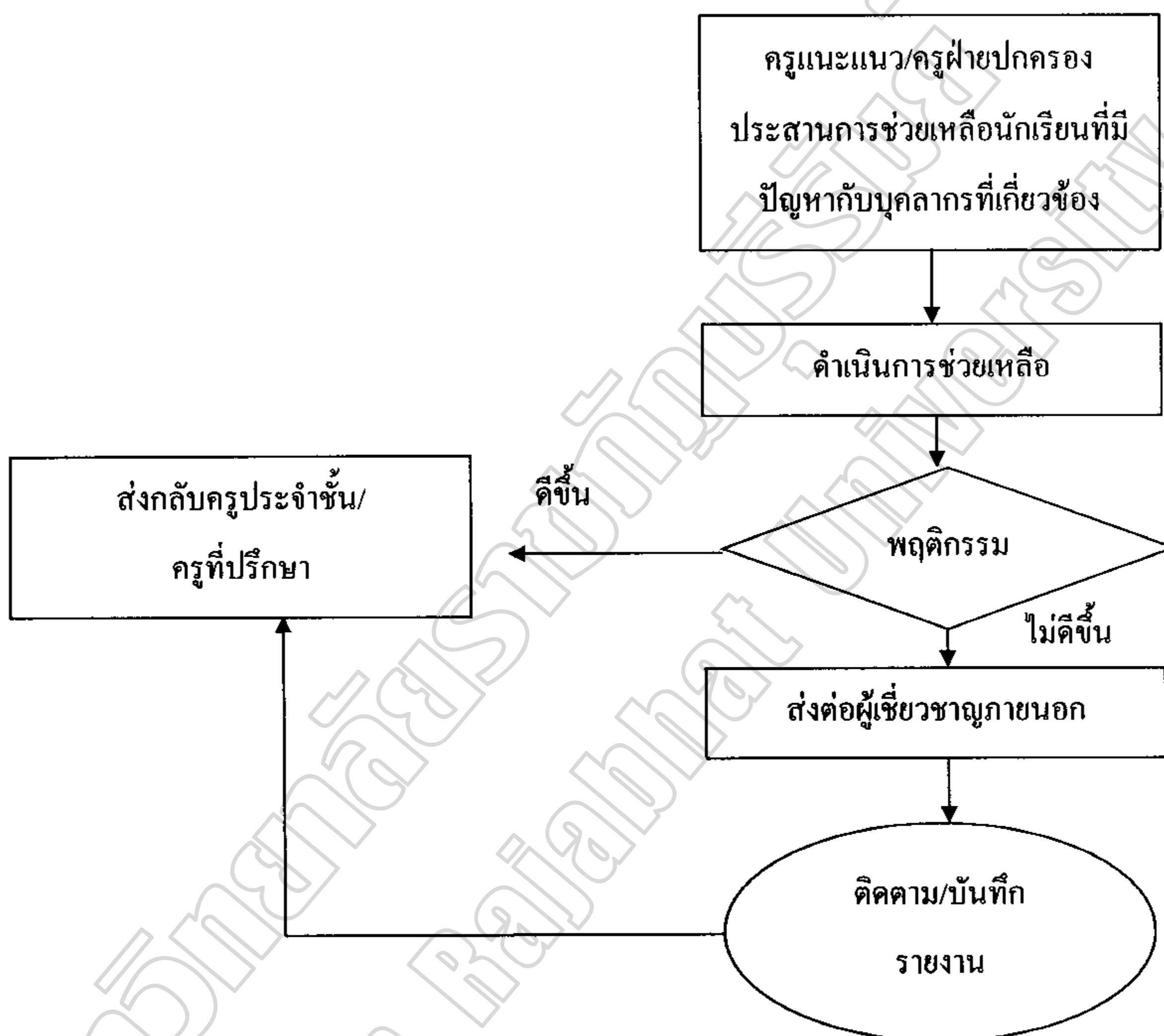
ตาราง 2.3 แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายใน

การดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การส่งต่อภายใน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ 2. ประสานงานกับครูหรือบุคลากรที่จะให้ความช่วยเหลือต่อนักเรียน 3. สรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ 4. นัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะไปพบครูที่จะให้การช่วยเหลือต่อ 5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการส่งต่อภายในของโรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

5.2 การส่งต่อภายนอก

กรมสุขภาพจิต (2547 ข : 155 - 156) เน้นว่าการส่งต่อภายนอกเป็นการส่ง
นักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกิน
ความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนว หรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อ และมี

การติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงมีกระบวนการ ตามภาพประกอบ 2.9 ดังนี้

ภาพประกอบ 2.9 การดำเนินงานส่งต่อภายนอก

ขั้นตอนการดำเนินการส่งต่อภายนอก

กรมสุขภาพจิต (2547 ก :156) มีขั้นตอนการดำเนินงานการส่งต่อภายนอกเป็นวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่สถานศึกษาขอรับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก เมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหายุ่งยากซับซ้อน และต้องการความช่วยเหลือเฉพาะทางโดยครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองรับผิดชอบในการประสานขอความช่วยเหลือจากสถานบริการสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. รวบรวม/สรุปแนวทางแก้ไขปัญหาจากสรุปการประชุมรายกรณี
2. ประสานความช่วยเหลือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
3. ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ติดตามประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังการช่วยเหลือ
5. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ให้ส่งกลับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
6. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น พิจารณาส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก
7. ประสาน ติดตามผลการช่วยเหลือจากสถานบริการสาธารณสุขหรือบุคลากรที่

เกี่ยวข้อง

8. รายงานผลการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายนอก

การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรถือ

ปฏิบัติตามแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินงาน ตามตาราง

2.4 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 52 ; ข : 55) ดังนี้

ตาราง 2.4 แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายนอก

การดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การส่งต่อภายนอก	<p>ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ในกรณีของนักเรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือ ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก 2. ติดตามผลการช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญภายนอก 3. รายงานผลการช่วยเหลือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการส่งต่อภายนอกของโรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีกระบวนการดำเนินงานทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อ ใช้ในการดำเนินงาน และต้องมีการประสานงานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือ บุคลากรและองค์กรภายนอก เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติด และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรสำคัญในการ ดำเนินงานตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งต่อ หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนของครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยการมอบให้ครูที่มีความชำนาญในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก การดำเนินการส่งต่อควรมีการแยกกลุ่มนักเรียนที่จะ ส่งต่อมีความชัดเจน การประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายใน โรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายกิจการนักเรียน การชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ การประสานงานกับ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก การสนับสนุนด้านงบประมาณ ยานพาหนะ และบุคลากร ในการส่งต่อนักเรียนของ โรงเรียน การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการส่งต่อนักเรียน การประเมินผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน การสรุปผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน รายงานผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน และนำเสนอเผยแพร่ให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทราบผลการดำเนินงาน

กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ดังนี้

1. บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผู้รับผิดชอบวางระบบและดำเนินงานตามระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับภารกิจหลักของสถานศึกษา
4. สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย
5. มีสารสนเทศของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ได้

6. มีข้อมูลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน สรุปรายงาน

7. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 10 - 12) ได้ให้แนวทางในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวการบริหารเชิงระบบไว้ดังนี้

1. การบริหารเชิงระบบ

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบและประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (DO) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการและบันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อย ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกับประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายใน ระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางานซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

2.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนเป็นใครขึ้นอยู่กับพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่

ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ในการดำเนินงานของคุณ เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การสั่งการหรือบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละส่วนเกิดความรู้สึที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงต่อไป การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ควรดำเนินการให้เป็นระบบและเป็นขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากการวางแผน (Plan) แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ เครื่องมือ วิธีการ กำหนดแผนงาน/ปฏิทิน ขั้นตอนต่อไป การดำเนินงาน (Do) ตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามสภาพจริง และขั้นตอนต่อไปเป็นการตรวจสอบ (Check) ติดตาม ประเมิน วิเคราะห์ จัดทำรายงานและขั้นตอนสุดท้ายเป็นการปรับปรุงและพัฒนาการ (Act) นำผลการประเมินมา ปรับปรุงและดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 14 - 15) ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้

1. ศึกษาสภาพทิศทางการดำเนินงาน ให้มีความครอบคลุมในกิจกรรมต่าง ๆ ศึกษา

และทำความเข้าใจในนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา และศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งการศึกษาและวิเคราะห์บริบทของชุมชน

2. วางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดสร้างทีมงาน และสร้างความตระหนัก เจตคติที่ดีในการทำงานเป็นทีม กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน การจัดทำแผนงาน รวมทั้งปฏิทินการปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา ให้ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา จัดทำสื่อนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

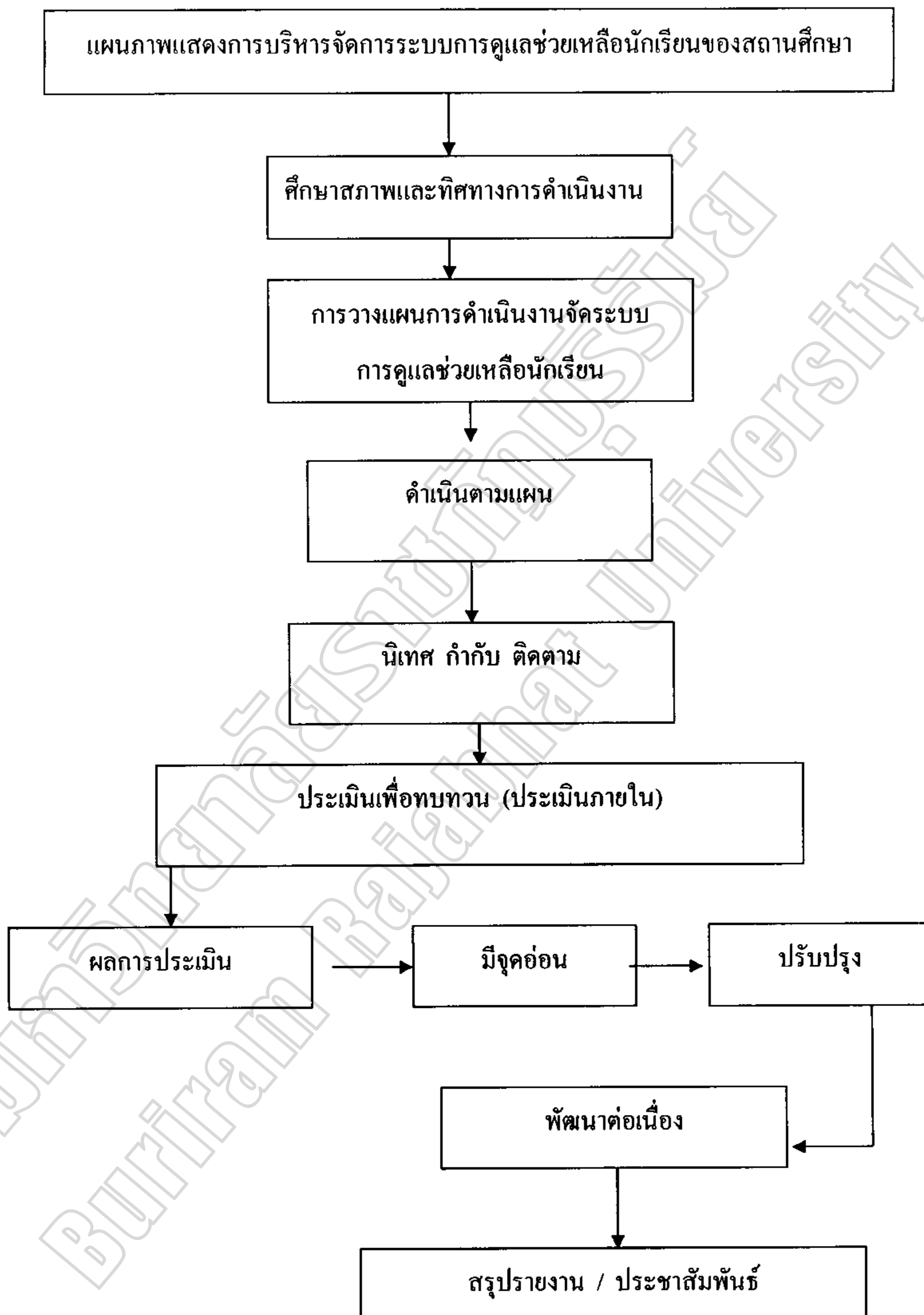
3. ดำเนินงานตามแผนที่กำหนด โดยการดำเนินงานตามแผนการที่จัดทำขึ้นให้ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไข การส่งต่อทั้งภายในและภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ ผลลัพธ์หรือจัดหาสื่อ นวัตกรรม ให้การสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4. นิเทศ กำกับ ติดตาม จัดประชุมครูในแต่ละระดับชั้น ประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ที่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำเสนอข้อมูล ความรู้ หรือเทคนิควิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามผลการดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. ประเมินเพื่อทบทวน (ประเมินภายใน) โดยยึดแนวทางดังนี้ จัดประเมินผล

การดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เน้นการประเมินเพื่อพัฒนามิใช่การจับผิดตัวบุคคล ประเมินด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงในส่วนที่เป็นจุดอ่อน และ พัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงตลอดไป

6. สรุปรายงาน และประชาสัมพันธ์ จัดทำหลักฐานการสรุป รายงานประชาสัมพันธ์ ให้มีความครอบคลุมในเรื่อง จุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอ แนวทางการพัฒนา การรายงาน การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ จาก ขั้นตอนการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังภาพประกอบ 2.10 ดังนี้

ภาพประกอบ 2.10 แสดงแนวทางขั้นตอนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา

สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

รายงานผลการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2555 - 15 พฤษภาคม 2558 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. 2558 : 1 - 22)

การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของเขตพื้นที่การศึกษา

1. กระบวนการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/การกำหนดนโยบาย/
ยุทธศาสตร์

ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้แสดงบทบาทภาวะผู้นำ ทั้งในฐานะผู้บริหารและผู้นำทางวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จ และมุ่งพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการพัฒนา และมีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียน ครูและนักเรียน โดยมีจุดเน้น 3 จุดเน้น คือ จุดเน้นที่ 1 พัฒนาระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจุดเน้นที่ 2 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จุดเน้นที่ 3 การเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและสู่สากล และจุดเน้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ องค์กรยุคใหม่ สร้างเด็กไทยสู่สากล

พันธกิจ พัฒนาและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษามัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานสากล

กลยุทธ์

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

โดยนำจุดเน้นที่ 2 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. บริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผ่านศูนย์การปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ศูนย์ประสานงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 คณะกรรมการมีบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์ ประสานงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับสหวิทยาเขต และร่วมพัฒนากระบวนการและ เครื่องมือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อ บริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน ปัญหาความเสี่ยง ในการถูกคุกคามทางเพศ ปัญหายาเสพติด และปัญหาเด็กและเยาวชน ที่ประพฤติดนไม่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมดูแลเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตให้มีโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ

1.3 ศูนย์พัฒนากิจกรรมแนะแนวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทำหน้าที่บริการประสานงาน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผ่านเครือข่ายผู้บริหารสถานศึกษาและเครือข่ายครูแนะแนวที่ เข้มแข็ง

2. จัดทำ/จัดหาคู่มือ แนวปฏิบัติ แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน และสถานศึกษาได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตามต้องการ ของแต่ละบุคคล

3. สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริมสนับสนุนครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ได้รับรางวัลต่าง ๆ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

4. มีคู่มือแนวทางการนิเทศการศึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับ
ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ศึกษาพิเศษประจำโรงเรียน เจ้าหน้าที่
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ใช้ในการติดตาม นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้เครื่องมือและเกณฑ์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กำหนด

2. สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุ้มครองเด็ก
อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สนับสนุนส่งเสริมให้การช่วยเหลือ และ
ติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดทุกแห่ง เพื่อให้
ดำเนินกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

1. จัดการประชุมเพื่อชี้แจงนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่
ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูแนะแนวในทุกต้น
ปีการศึกษาเพื่อมอบนโยบายชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การรู้จักและคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2 การจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียน

1.3 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.4 การจัดกิจกรรมโฮมรูมตามคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูมของสพม.32

1.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติด

1.6 การป้องกันแก้ไขปัญหาคความประพฤตินักเรียน การทะเลาะวิวาท

1.7 การป้องกันแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

โดยกำหนดให้โรงเรียนจัด/รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมการรู้จักและคัดกรองนักเรียนเป็น
รายบุคคล การเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน และการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ทุกปีการศึกษา

2. จัดทำ/จัดหาข้อมูลการดำเนินงานตามกิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อ
อำนวยความสะดวกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาใช้กับนักเรียนซึ่งเป็น
กลไกในการป้องกันช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้ปลอดภัย เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูม สพม.32

คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา คู่มือการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คู่มือการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลและคัดกรองนักเรียน ฯลฯ

3. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการคัดกรองนักเรียนด้วยโปรแกรมคัดกรองระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน scantoo13 เพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบการคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนดำเนินการตามระบบที่ สพฐ.กำหนด และนำไปสู่การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปีการศึกษา 2555 วันที่ 23 มิถุนายน 2555 ปีการศึกษา 2556 วันที่ 29 กรกฎาคม 2556

4. จัดโครงการสวัสดิคุณครูทุกต้นปีการศึกษาเพื่อชี้แจงนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ให้ครูทุกคนได้ทราบและนำไปปฏิบัติ เพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษา และดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปี 2556 วันที่ 25 - 26 กรกฎาคม 2556 ณ ห้องประชุม ศรีสว่างรัตน์ (ชั้น 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อำเภอเมืองบุรีรัมย์จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 ดำเนินการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติดสถานศึกษาทุกแห่ง และโครงการ RE X-ray ตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดในนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.2 สร้างเครือข่ายในการป้องกันและเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

5.3 เครือข่ายตำรวจโรงเรียน เครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษา (ตาข่ายประคน้อย) ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 68 โรงเรียน โดยกำหนดให้มีห้องเรียนละ 3 คน ในการทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาแจ้งข้อมูลข่าวสารด้านยาเสพติด ตลอดจนข่าวสารด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสถานศึกษา สามารถรายงานข่าวสารด้าน ยาเสพติดทั้งแหล่งผลิต และจำหน่าย ผู้จำหน่ายและผู้เสพ ตลอดจนข่าวสารสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงให้กับทางราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีระบบการรายงานข่าวสารที่ได้ถูกต้อง รวดเร็วปลอดภัย

5.4 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านยาเสพติดสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานข่าว นำไปสู่การวางแผนในการบูรณาการการใช้งำลังป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5 ลดปัญหายาเสพติดในพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติด โดยอาศัยนักเรียนในสถานศึกษานั้น เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด และนักเรียนในสถานศึกษาได้รับรู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติด

5.6 จัดตั้งศูนย์เครือข่ายพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน/นักศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน จำนวน 170 คน ประกอบด้วย ครูโรงเรียนละ 2 คน ตำรวจ 24 คน ทหาร 2 คน และเจ้าหน้าที่จากกองร้อยอาสาสมัครรักษาดินแดนจังหวัดบุรีรัมย์ 8 คน รวม 170 คน เพื่อประสานความร่วมมือกับเครือข่ายตาสัประคน้อย เฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษา และคณะกรรมการโต๊ะข่าวเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เฝ้าระวังปัญหาความประพฤตินักเรียนและปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อควบคุมการขยายตัวของปัญหายาเสพติด และลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาชุมชนและสังคมโดยรวม

5.7 จัดการประชุมศูนย์เครือข่ายพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน นักศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เครือข่ายส่งเสริมความประพฤตินักเรียน 23 อำเภอ อำเภอละ 1 ศูนย์ วันที่ 20 สิงหาคม 2556 ผู้เข้าร่วมโครงการ 70 คน

5.8 โครงการพัฒนาวิทยากรเพื่อการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา (ครู ตำรวจ) จำนวน 100 คน เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ให้กับวิทยากร (ครู ตำรวจ) ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

5.9 โครงการห้องเรียนสีขาว จัดให้มีนักเรียนแกนนำ 4 ด้าน คือด้านการเรียน ด้านการงาน ด้านกิจกรรม และด้านสารวัตรนักเรียน/นักศึกษา

5.10 โครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติด จัดให้มีกองร้อยลูกเสือ ป.ป.ส. ในสถานศึกษา ตามหลักสูตรลูกเสือต้านภัยยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

5.11 จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการอบรมครูที่ปรึกษาโครงการนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor) โดยได้รับการอนุเคราะห์วิทยากร รองศาสตราจารย์มัลลวีร์ อกุลวัฒน์ศิริ ผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำที่ปรึกษา จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างวันที่ 1 - 2 กันยายน 2557 ณ ห้องประชุมศรีสว่างรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อให้ครูแนะแนวนำไปขยายผลสู่ครูและนักเรียนในสถานศึกษา

5.12 จัดหาทุนการศึกษาและส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนเรียนดี นักเรียนยากจน และนักเรียนที่มีความประพฤติดี เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

5.13 ดำเนินการติดตามแก้ไขปัญหานักเรียนติด 0 ร มส. โดยศึกษานิเทศก์ประจำสถานศึกษาทุกแห่งตามจุดเน้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

5.14 ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยจัดโครงการพัฒนาศักยภาพสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

5.15 จัดกิจกรรมการประเมินตนเองสำหรับโรงเรียนในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในปีการศึกษา 2556 โดยให้ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียนดำเนินการตรวจสอบประเมินผลการทำงาน

5.16 ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียนดำเนินการนิเทศโรงเรียนด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามคู่มือการนิเทศการศึกษา สพม.32

5.17 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถนักเรียนอย่างหลากหลาย ดังนี้ จัดการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ประจำปีการศึกษา 2556 สพม.32 ถัฟ โดยความร่วมมือของศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จัดการแข่งขันตอบปัญหารัฐสภา จัดการประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และโครงงานคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดค่านักเรียนแสดงความสามารถใน

กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเช่น งานกาชาดจังหวัดบุรีรัมย์ การประกวดวงดนตรี ลูกทุ่งเทิดไท้คิ
 ราชันของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ การประกวดวาดภาพ I - Mobile stadium art contest.

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. คุณภาพนักเรียนด้านการลดอัตราการออกกลางคัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้บริหารงานเพื่อพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษาภายใต้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลง
 อย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการศึกษาค่อยเพิ่มขึ้น ผลการพัฒนาดังกล่าว มาจากการจัดกิจกรรมทาง
 วิชาการและสร้างภูมิคุ้มกันทักษะชีวิตให้นักเรียน ดังนี้

1.1 กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบาย
 สู่อสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการนิเทศแบบ “เต็มพิกัด” ตามจุดเน้น ด้วยกิจกรรมสำคัญ ดังนี้
 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะความสามารถตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน การยกระดับ
 การอ่านออกเขียนได้ การคิดเลข และการคิดขั้นพื้นฐาน การพัฒนาจิตสำนึกในความเป็นไทย
 มีจิตสาธารณะ และอยู่อย่างพอเพียง การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน การริเทระบบ
 ประกันคุณภาพภายใน จัดระบบการนิเทศภายใน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อลดการติด 0 ร มส. และลด
 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนในสังกัด

1.2 การทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันในการพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษา กับ
 สถาบันทางการศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศ วิทยากรบุคคลภายนอกและแหล่งเรียนรู้โดย
 ได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยการอาชีพสตึก มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏบุรีรัมย์ ศูนย์อาเซียนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และต่างประเทศ

1.3 จัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ หลักสูตรท้องถิ่น “รักษบุรีรัมย์”

1.4 แก้ไขปัญหานักเรียนติด 0 ร มส. อย่างเป็นระบบด้วยการจัด โครงการ ขกระดับ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนผลสัมฤทธิ์ต่ำ ส่งผลให้นักเรียนติด 0 ร มส. ลดลง

1.5 ศูนย์พัฒนากิจกรรมแนะแนวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
 จัดกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ โครงการเพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษา

ต่อของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังนี้ จัดให้มีการบริการ
 แนวทางการศึกษาต่อ อาชีพ ชีวิต และสังคม พัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาต่อให้
 ถูกต้องและทันสมัย จัดการสัมมนาครูแนะแนวตามโครงการสร้างเครือข่ายครูแนะแนวอาชีพ
 จัดการประชุมครูแนะแนว แจกนโยบาย แนวปฏิบัติ กระบวนการแนะแนว และกำหนดปฏิทินการ
 ปฏิบัติงานแนะแนวของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 คณะครู
 แนะแนวศึกษาคุณงานที่สถาบันปัญญาวิวัฒน์ และมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อบรมปฏิบัติการครู
 แนะแนว แนะแนวอาชีพเพื่อการมีงานทำ ประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง ระดมความคิดเห็นเตรียมความ
 พร้อมสู่สากลโลกการศึกษาและอาเซียน

2. คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจใน
 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

นายพรพศ เจนสุวรรณ ครู โรงเรียนลำปลายมาศ รัชมังคลาวิทยาลัยแนะแนวผู้พิศคน

นางสุวันลา ม่วงรัตน์ ครูแนะแนว โรงเรียนลำปลายมาศ รัชมังคลาวิทยาลัยแนะแนว เก่ง ดี
 มีคุณภาพ และรางวัลครูผู้เป็นแบบอย่างตามรอยเท้าพ่อ ครูแห่งแผ่นดิน

นายถิร บุญศักดิ์พร ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ปี 2555 ข้าราชการ สพฐ. ดีเด่น ปี 2555
 ระดับจังหวัด และประกาศเกียรติคุณผู้ปฏิบัติราชการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 ปราบกฏผลงานเป็นที่ประจักษ์ จากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดบุรีรัมย์

นางพันทิพา สवासู ข้าราชการ สพฐ. ดีเด่น ปี 2555 ระดับจังหวัด

3. คุณภาพของสถานศึกษาทุกแห่งมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียน

3.1 ศูนย์พัฒนากิจกรรมแนะแนว โรงเรียนลำปลายมาศได้รับรางวัลสถานศึกษาที่
 จัดการแนะแนวดีเด่นระดับประเทศ จากสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

3.2 จัดให้มีการประกวดโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3 โครงการสถานศึกษาป้องกันยาเสพติดดีเด่น ประจำปี 2555 โรงเรียนกนกศิลป์
 พัทธาคม และโรงเรียนธารทองพิทยาคม ได้รับรางวัลระดับดีเด่น ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
 และระดับกระทรวงศึกษาธิการ

3.4 โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ปีการศึกษา 2556

ผลการประเมิน โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม ได้รับโล่รางวัลดีเด่น จากกระทรวงศึกษาธิการ

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ
 คุ้มครองเด็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้สร้างเครือข่ายชุมชน
 องค์กรสหวิชาชีพในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียน และ
 วิทยากรจัดโครงการร่วมน้ำเพื่อชีวิต ปี 2557 - 2558
2. กองทุนคุ้มครองเด็กโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
 บุรีรัมย์ จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมคุ้มครองพัฒนาศักยภาพเด็กอย่างต่อเนื่องทุกปี
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และ โรงเรียน
 เครือข่าย จำนวน 2 แห่ง
4. ศูนย์พัฒนากิจกรรมแนะแนวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดำเนิน
 กิจกรรมเพื่อแนะแนวนักเรียนและพัฒนาคูแนะแนว
5. เครือข่ายครูแนะแนวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จัดกิจกรรมเพื่อ
 ขับเคลื่อนงานแนะแนวในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้อัตราการศึกษาค่อของนักเรียน
 สูงขึ้น
6. เครือข่ายพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จัดกิจกรรมเฝ้าระวังความประพฤตินักเรียน ตรวจหอพัก สถานบันเทิง
 จุดอับ จุดเสี่ยง
7. ตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมตำรวจโรงเรียนและตาสับปะรด
 น้อย เฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษา
8. กองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดบุรีรัมย์ ให้การสนับสนุนสถานที่อบรม
 ประสานสถานักเรียนและส่งเจ้าหน้าที่อบรมหลักสูตร พสน. เพื่อร่วมปฏิบัติงานส่งเสริมความ
 ประพฤตินักเรียน
9. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ สนับสนุนงบประมาณกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 ปี 2556 เพื่อแข่งขันกีฬาฟุตบอล ชุมนุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และกิจกรรมเฝ้าระวังความประพฤติ
 นักเรียน จำนวน 1,000,000 บาท

10. สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์ สนับสนุนกิจกรรมการแข่งขันกีฬาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และ โรงเรียนในสังกัด
11. ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดจังหวัดบุรีรัมย์ (ศพส.บร)
12. โรงพยาบาลบุรีรัมย์สนับสนุนวิทยากรอบรมครูผู้สอนวิชาเพศศึกษา/เครือข่ายสถานักเรียน/นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและนักเรียนแกนนำป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
13. สำนักงานจัดหางานจังหวัดบุรีรัมย์ สนับสนุนงบประมาณจัดการสัมมนาครูแนะแนวตามโครงการสร้างเครือข่ายครูแนะแนวอาชีพ
14. โรงงานในเครืออมตนคร และสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนงบประมาณและให้ความอนุเคราะห์คณะครูแนะแนวศึกษาดูงานในสถานประกอบการ
15. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ และมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ สนับสนุนงบประมาณนำนักเรียนทัศนศึกษา Open house
16. เครือข่ายผู้ประกอบการ มีบทบาทในการแจ้งข่าวสาร ติดตาม เฝ้าระวังความประพฤตินักเรียน
17. สำนักงานป้องกันควบคุมโรค จังหวัดนครราชสีมา สนับสนุนโครงการองค์กรห่วงใย ใส่ใจเอดส์
18. ๑พณฯท่านชัย ชิดชอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาให้แก่โรงเรียนในสังกัดทุกแห่ง
19. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นที่ปรึกษาในการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
20. เครือข่ายวิทยากรลูกเสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 /สพป.บร.1-4/โรงเรียนเอกชน/ค่ายลูกเสือเอกชน/อปท. สนับสนุนวิทยากรจัดอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ขั้นความรู้ชั้นสูง (A.T.C)
21. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาดูงาน
22. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สนับสนุนบุคลากรและเอกสารแนะแนวการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และพรีดีกรี

23. เครือข่ายครูผู้สอนวิชาเพศศึกษา เพื่อเปิดสอนหลักสูตรเพศศึกษารอบด้านเต็มพื้นที่ โรงเรียนมัธยมศึกษา และสร้างเครือข่ายการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมให้เด็กและเยาวชน

ผลการดำเนินงานด้านผลผลิต

1. สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สามารถสรุปรูปแบบการดำเนินงานของ โรงเรียนในสังกัด ทั้ง 5 ด้าน โดยรวม ดังนี้

1.1 โรงเรียนดำเนินกิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดทีมงานเป็น 3 ทีม คือ ทีมนำ ทีมทำ ทีมประสาน

1.2 โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครูและผู้เกี่ยวข้อง คือ จัดการประชุมชี้แจงนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.3 โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน คำสั่ง ปฏิทินการดำเนินงาน

1.4 จัดกิจกรรมเพื่อรู้จักและคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.4.1 จัดกิจกรรมคัดกรองนักเรียนด้วยระบบ SDQ

1.4.1.1 จัดทำประวัตินักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อเฝ้าระวัง

1.4.1.2 จัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาให้นักเรียนรายบุคคล และรายกลุ่ม

1.4.1.3 ติดตามพฤติกรรมนักเรียน โดยใช้วิธีการและ โปรแกรมที่หลากหลาย

1.4.1.4 จัดการอบรมการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน และคัดกรองนักเรียน โดยใช้โปรแกรมการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.4.2 จัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียน

1.4.3 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.4.4 จัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ครูและนักเรียนได้รู้จัก ประสานสัมพันธ์และจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตตามคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.4.5 ดำเนินกิจกรรมส่งต่อนักเรียนที่ต้องการพัฒนา/ความช่วยเหลือสู่หน่วยงาน ภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.4.6 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรมและวินัยนักเรียน เช่น ตาสับประคน้อย กิจกรรมเพศศึกษา ยืมหัวใจทักทาย กล่อมเกล้าจิตใจด้วยธรรมะ พัฒนาจิต พิสูจน์ นื่องป้องกันบุหรื ค่ายพุทธบุตร จิตอาสา เด็กดี V-Stat ฯลฯ

1.4.7 โรงเรียนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการสร้างเครือข่าย ผู้ปกครองนักเรียน

1.4.8 โรงเรียนบางแห่งได้ประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งระบบ วิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา (SWOT)

1.4.9 โรงเรียนได้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชาและต้นสังกัด

2. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผลจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนวการศึกษาต่อ อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพส่งผลให้

2.1 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนในสังกัดลดลงอย่างต่อเนื่องและมีอัตราการ เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.2 ศูนย์พัฒนากิจกรรมแนะแนว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 ได้รับรางวัลสถานศึกษาที่จัดการแนะแนวดีเด่นระดับประเทศ จากสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการดำเนินงานแนะแนวที่มีผลการดำเนินงานที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดและ หน่วยงานภายนอก

2.3 โรงเรียนมีการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอย การปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบประเมินผลได้ และได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนต้นแบบระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงาน จำนวน 15 แห่ง

2.4 โครงการสถานศึกษาป้องกันยาเสพติดดีเด่น ประจำปี 2555 โรงเรียนกนกศิลป์พิทยาคม และโรงเรียนธรรทองพิทยาคม ได้รับรางวัลระดับดีเด่น ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับกระทรวงศึกษาธิการ

2.5 โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมิน โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม ได้รับโล่รางวัลดีเด่น จากกระทรวงศึกษาธิการ

2.6 โรงเรียนกนกศิลป์พิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

สพม.32

- กพท.
- กตปน.
- กรมการสถานศึกษา
- ผู้บริหารสถานศึกษา
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สอนง.จัดหางานจังหวัดบุรีรัมย์
- ดำรงภูธรจังหวัดบุรีรัมย์
- อบจ.บุรีรัมย์
- สอนง.การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์
- สพป.บร.1-4

ศูนย์ประสานงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- ครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ผู้ปกครองนักเรียน
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์
- โรงพยาบาลบุรีรัมย์
- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.บร.
- ศพส.บร.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

- เครือข่ายอาสาสมัครน้อย
- ลูกเสือ ปปส.
- พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พรบ. คุ้มครองสุขภาพ
- ดำรงจ โรงเรียน

ศูนย์เครือข่าย พสน.

- พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน
- กองร้อย อส.จ.บุรีรัมย์
- จังหวัดทหารบกบุรีรัมย์

ศูนย์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ครูผู้สอนเพศศึกษา
- ครูผู้สอนลูกเสือ-เนตรนารี
- สถานักเรียน

ศูนย์พัฒนากิจกรรมแนะแนว

- ครูแนะแนว
- นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
- สถาบันการศึกษา
- โรงงานในเครืออมตนคร

ภาพประกอบ 2.11 แสดงแผนภาพเครือข่ายการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปัญญา กระทุ่มจันทร์ (2548 : 77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ สภาพและปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเห็นว่า มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันตามความคิดเห็นของครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เห็นว่ามีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางเห็นว่า มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

วินัย ทองแถม (2548 : 90 - 91) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สร้างขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นรูปแบบที่มีคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสร้างความร่วมมือ ความเข้าใจกับครูที่ปรึกษาและดำเนินการตามคู่มือรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้สอดคล้องกับเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่กำหนดไว้และสอดคล้อง กับความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่อยู่ในระดับน้อยสุดจากการจัดรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ชาติรี สุขช่วย (2549 : 99 - 100) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

ต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูที่ที่อยู่ในโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

ชยานนท์ มุลพิมพ์ (2550 : 100 - 112) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ตามลำดับ แสดงว่าผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาวลิต จินคาร์ตัน (2551 : 134 - 135) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

รุจิราภรณ์ คำศิลา (2552 : 109) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการคัดกรองนักเรียนมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

ทรงศักดิ์ คำภักดิ์ (2553 : 1 - 2) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 อยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงตามลำดับ จากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 และ โรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 - 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสริมฤทธิ์ หวายนฤทธิ์ (2553 : 87 - 88) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรกพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมา ได้แก่ การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามลำดับ ผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพแตกต่าง มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งการดำเนินงานก็จะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย และหน่วยงานทั้งในและนอกโรงเรียน แต่จะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยและบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

ลาเรส (Lares.1995 : 1609 - A) ได้ศึกษาความเข้าใจหลักการและการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management) ในด้านวินัยนักเรียนเพื่อกำหนดคุณภาพของระบบการดูแลจัดการวินัย การแก้ปัญหาวินัยนักเรียน ตลอดจนกำจัดอุปสรรคบางประการในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียน เพื่อปรับปรุงค่านิยมที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีคุณภาพและระบบของพฤติกรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปเยี่ยมชมสำนักงานวินัยนักเรียน นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนใน โรงเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วนำมาให้ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวินัยนักเรียน โดยใช้หลัก TQM เพื่อร่วมกันตัดสินใจ วินัยในเรื่องใด และช่วงเวลาใด ของการเรียนที่เป็นปัญหาสำคัญตลอดจนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่า หลักการ ของ TQM ในการแก้ไขปัญหาวินัยนักเรียนใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากเป็นการทำให้นักเรียนพัฒนาการมีวินัยที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับ ทำให้ผู้ใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนหาแนวทางในบรรยากาศแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีผลให้นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนและเสริมสร้างความรับผิดชอบในการมีพฤติกรรมของตน หลักการนี้จึงเป็นวิธีการสนับสนุนให้นักเรียนมีวินัยด้วยตนเอง ไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความไม่พอใจหรือ โกรธแค้นผู้ใหญ่ / โรงเรียน

โคล (Cole. 2000 : 3850 - A) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่ ในด้านการควบคุมดูแลวินัยนักเรียนตามความคิดเห็นของครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ในโรงเรียนของรัฐจอร์เจีย การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในการกำจัดกลุ่มนักเรียนที่จะรวมกลุ่มกันกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้มาเยี่ยมเยียนโรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียนควบคุมการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน และประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ฝ่ายวินัยนักเรียนแตกต่างกัน ในเรื่องต่อไปนี การเสริมสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดการสร้างสรรค์พฤติกรรมที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความผิดทางวินัยของนักเรียนเป็นผู้ประสานงานกับบุคคลภายนอก บุคลากรมาร่วมทำงาน และการบริหารงบประมาณ แต่ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้เรื่องอื่น ๆ อีกจำนวนมากไม่แตกต่างกัน

อัล-ตันซิจิ (Al-Tanciji. 2001 : 2000) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้ปกครองกับความสำเร็จของ “โรงเรียนดีเด่น” ในประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ ได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ ครู และผู้ปกครองจากโรงเรียนดีเด่น และ โรงเรียนธรรมดาในเมืองคูเบีย รัฐชาร์จาห์ และเมืองรัส อัล-คยามาห์ โรงเรียนดีเด่นเหล่านี้ได้รับรางวัลสำหรับการปฏิบัติงาน ทางวิชาการดีเด่นมาศึกษากลุ่มตัวอย่าง 70 คน เป็นอาจารย์ใหญ่ 10 คน ครู 30 คน และผู้ปกครอง 30 คน มาจากโรงเรียน 10 โรง เป็น โรงเรียนสตรีมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 โรง โรงเรียนชาย 2 โรง และเป็น โรงเรียนสตรีมัธยมศึกษาตอนต้น 2 โรง ในนครคูไบ เป็น โรงเรียนสตรีประถมศึกษาตอนปลาย 2 โรง จากชาร์จาห์ และเป็น โรงเรียนชายประถมศึกษาตอนต้น 2 โรง จากรัฐอัลคยามาห์ โรงเรียนเหล่านี้ 5 โรง เป็นโรงเรียนดีเด่น อีก 5 โรง เป็น โรงเรียนธรรมดา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติ การเข้าเกี่ยวข้อง คือ การทำหน้าที่ของผู้ปกครองที่บ้าน โรงเรียนติดต่อกับผู้ปกครองแต่ผู้ปกครอง ไม่ก็คนที่ตอบกลับมา ผู้ปกครองไม่ก็คนช่วยบุตรหลานของตน ด้านการเรียนที่บ้าน ทั้งนี้เพราะส่วน ใหญ่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองช่วยบุตรหลานของตนในด้านการเรียน ไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อบุตร หลานโตขึ้นผู้ปกครองชอบให้บุตรหลานเป็นอิสระมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ปกครองไปร่วม กิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับโอกาส ถ้ากิจกรรมเป็นการเฉลิมฉลองการเข้าร่วมอาจจะมีสูง แต่ถ้า กิจกรรม เป็นการบรรยาย ผู้ปกครองอาจจะเข้าร่วมน้อยมากผู้ปกครองโดยทั่วไปเข้าเกี่ยวข้องใน

การตัดสินใจในโรงเรียนของบุตรหลานตน และมักจะไม่ช่วยโรงเรียนให้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ชุมชนด้วย

ชานคเลอร์ (Chandler. 2002 : 823 - A) ได้ศึกษามุมมองของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้ให้คำปรึกษาโรงเรียน วิธีการศึกษาใช้คำถามวิจัยพื้นฐาน 3 ข้อคือ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัศึกษามีแนวความคิดอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาโรงเรียน การรับรู้ของอาจารย์ใหญ่สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาชีพ การจัดองค์กรของผู้ให้คำปรึกษาในระดับใดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเสนอแนะอะไรบ้างที่บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาควรจะเป็น อาจารย์ใหญ่มีแนวความคิดอย่างไรเกี่ยวกับการสนับสนุน และการให้ความสะดวกแก่งานของผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์เป็นผู้บริหาร ในฐานะอาจารย์ใหญ่ระดับมัธยมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผลการศึกษา พบว่า หน้าที่ให้คำปรึกษาซึ่งมีคุณค่าที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทักษะและคุณสมบัติส่วนตัวที่จำเป็นต่อความสำเร็จของผู้ให้คำปรึกษา มี 6 ประการ คือ ลักษณะที่มีการดูแลเอาใจใส่ ความสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทักษะการสื่อสารที่ดี ความสามารถที่จะประเมินและลดสถานการณ์ความวิตกกังวลได้ ทักษะในการรักษาผลประโยชน์และอารมณ์ขันนอกจากนี้อาจารย์ใหญ่ให้ ความสะดวกแก่การทำงานของ ผู้ให้คำปรึกษาได้ 3 ทาง คือ ด้วยการทำให้ ผู้ให้คำปรึกษากลายเป็นสมาชิกของทีม โรงเรียน โดยรวมด้วยการให้ ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่อีกคนหนึ่ง การศึกษาครั้งนี้มีความตรงประเด็นสำหรับ โปรแกรมการฝึกอาจารย์ใหญ่และการเตรียมอาจารย์ใหญ่ กลุ่มตัวอย่างให้งานพื้นฐานสำหรับผู้นำโรงเรียน เพื่อประเมินและกลั่นกรองการปฏิบัติของตนเองนักการศึกษาที่เป็นอาจารย์ใหญ่อาจต้องการพิจารณาข้อค้นพบเหล่านี้ เมื่อทบทวนและขยายหลักสูตรของตนเองและอาจนำไปแจ้งให้ผู้ให้คำปรึกษาใหม่ทราบเกี่ยวกับความหวังของอาจารย์ใหญ่ด้วย

พานิชิ (Panici. 2002 : 2981- A) ได้ศึกษาการพัฒนาความรู้สึบบุคคลและประสบการณ์ด้านการศึกษาประสิทธิภาพการให้คำปรึกษาแบบประสานวัฒนธรรมระหว่างนักศึกษากการให้ปรึกษาในมหาวิทยาลัยจอร์เจีย พบว่า คนที่มีพัฒนาการทางความรู้สึกระดับสูงจะสามารถแสดงออกทางประสบการณ์ได้ผลมากกว่าคนที่พัฒนาการทางความรู้สึกล่า นักศึกษาที่มีระดับพัฒนาความรู้สึกลสูงจะเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพมาก ในการให้คำปรึกษาแบบประสานวัฒนธรรม

การให้คำปรึกษาแบบประสานวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์อันดีกับระดับประสบการณ์ การฝึกและตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการให้คำปรึกษา

แอสกินส์ (Askins. 2002 : 2015 - A) ได้ทำการศึกษาการใช้การประชุมเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวในการแก้ไขปัญหาเด็กหนีเรียนโดยผู้ปกครองที่ถูกหลานหนีเรียน ได้มาร่วมประชุม ปรึกษาหารือ วิธีแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัว ประกอบด้วย กลุ่มเสี่ยงต่ำ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง และกลุ่มเสี่ยงสูง โดยกลุ่มเสี่ยงต่ำเคยหรือไม่เคยได้รับการลงโทษถูกหลานจากทางโรงเรียน กลุ่มเสี่ยงปานกลางเคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนบ้าง และกลุ่มเสี่ยงสูงเคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนอย่างรุนแรง ในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะเป็นกันเอง ขอมรับฟังซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาค่าหนีเรียนของนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองได้เสนอความเข้มแข็งของตนเอง และใช้กระบวนการประชุม ซึ่งได้ข้อยุติในการแก้ไขปัญหาเด็กหนีเรียนหนีเรียน กระบวนการประชุมผู้ปกครองเป็นกระบวนการเรียบง่าย ผลการดำเนินการเป็นพลวัตร มีผลทางบวกต่อนักเรียน ครอบครัว และ โรงเรียนและยังมีผลสำคัญต่อการมาโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพคิดว่ารูปแบบการแก้ปัญหานี้เรียนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ดิกสัน (Dickson. 2003 : 359 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแนะแนวและให้คำปรึกษาทางการศึกษาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนมีหลายรูปแบบเขาต้องเผชิญกับประเด็น ปัญหา ดูแลส่วนบุคคลหลากหลายประเด็นเขาต้องช่วยนักเรียนในเรื่องการเรียน และต้องมีความเข้าใจที่ดีและสิ่งที่ทำลายต่อระบบการศึกษารวมทั้งการให้ทางเลือกในการเรียน เช่น การเรียนทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต และการเรียนที่บ้านผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนจะต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการจัดแผนการเรียนชั้น ม.2 - ม.6 ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเข้าเรียนต่อหลังจากจบระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษาได้อย่างดีหรือช่วยให้เด็กจบระดับมัธยมศึกษาแล้วเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ง่ายขึ้น หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนจะต้องกว้างขวาง แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สนับสนุนช่วยนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การบริหารจัดการความโกรธ ส่งเสริมทักษะในการเรียน ประสานกับหน่วยบริการในชุมชนและเป็นผู้เรียกร้องสิทธินักเรียน

ดังนั้น คำถามของการวิจัยในครั้งนี้คือ เว็บเพจ คู่มือของโรงเรียนมัธยมศึกษาช่วยให้นักเรียนพาตัวเองผ่านระบบการศึกษาเรียนจบหลักสูตรและเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา/ตลาดแรงงานได้อย่างไร

มูชาโด (Muchado. 2003 : 2800 - A) ได้ศึกษาความต้องการการบริการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา วิธีการศึกษาใช้ระเบียบวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความต้องการให้คำปรึกษาโรงเรียนตามที่ได้รับรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ การสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึกเสียงคำตอบของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการแนะแนว และการให้คำปรึกษาสภาพปัจจุบันในโรงเรียน ปัญหาที่คนหนุ่มสาวกำลังเผชิญอยู่ในโรงเรียน สถานภาพของการบริการให้คำปรึกษาและสถานภาพของโปรแกรมการฝึกอบรมในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ผลการศึกษา บ่งชี้ว่า นักเรียนเกี่ยวข้องกับการสอบตก และการเลือกอาชีพที่ตีรวนทั้งวิธีการที่นักเรียนได้รับการปฏิบัติต่อผลการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่านักเรียนอ่อนแอต่อทางซ้ายทุกประเภท จึงจำเป็นต้องให้บริการสนับสนุนต้องมอบหมายอำนาจแก่นักเรียนเพื่อเผชิญกับการท้าทายของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองและผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาชีพก็เกี่ยวข้องด้วยกับสถานภาพของ การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียน ผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวว่า มีความต้องการการบริการให้คำปรึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า บทเรียนการแนะแนวและการให้คำปรึกษามีประโยชน์และครูแนะแนวต้องการฝึกอบรม

ออปพิทซ์ (Oppitz. 2003 : 2800 - A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน : ครูประจักษ์กับการเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียนรัฐอินเดียนา พบว่า ลักษณะพิเศษของต่าง ๆ เช่น เด็กครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวใหญ่อยู่รวมกันเด็กขาดผู้ปกครอง ผู้ปกครองติศสารเสพติดและสุรา เด็กมีความรุนแรงถูกทารุณทางเพศ เด็กสุขภาพไม่ดีต้องใช้การรักษา สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกดดันอย่างมากและมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก ดังนั้น ครูควรจัดการศึกษาแบบนอกระบบ กล่าวคือ ไม่เชิงวิชาการมากนัก ครูควรให้คำปรึกษาในชั้นเรียน เพื่อจัดประสบการณ์ที่ดีที่สุดให้กับเด็กนักเรียน โดยพยายามพูดคุย ซักถามถึงความต้องการของเด็ก และควรใช้วิธีการให้คำปรึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งการให้คำปรึกษาในชั้นเรียนเป็นวิธีการป้องกันด้านการปกครองและเน้นการเรียนแบบการปฏิบัติ

เลกเกต (Leggett. 2004 ; อ้างถึงใน ธารา ประทีปรัตน์. 2551 : 42) ได้ศึกษาการสำรวจผลกระทบของการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการให้คำปรึกษาในชั้นเรียนแบบเน้นทักษะด้านการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา รูปแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งการทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 67 คนและครู 4 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองจะได้รับ การอบรมในโปรแกรมให้คำปรึกษาแบบเน้นทักษะด้านการแก้ปัญหาสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 11 สัปดาห์ ในขณะที่กลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการอบรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบเน้นทักษะด้าน การแก้ปัญหา ส่งผลทางบวกต่อการเรียนและการจัด โปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับอายุ จะมีผลช่วยให้กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนรู้ดีขึ้น ทำให้ชั้นเรียนที่สามารถใช้ทักษะ การแก้ปัญหาในด้านบวก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ สรุปได้ว่า กระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพและความต้องการ ซึ่งกระบวนการดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนนั้นนอกจากสถานศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินงานแล้ว ยังต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลอื่น ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,598 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน (Non - Proportional Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน โดยมีรายละเอียดในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 แบ่งประชากรครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ออกเป็นกลุ่มย่อยตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยลักษณะชั้นภูมิ (Stratified)

2.2 จำนวนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนน้อย จึงกำหนดโควตากลุ่มตัวอย่างมาจำนวน 20 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แสดงดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.ขนาดเล็ก	386	48
2.ขนาดกลาง	1,168	145
3.ขนาดใหญ่	60	20
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	984	122
รวม	2,598	335

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การให้คะแนนแบบสอบถาม มีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม

2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

2.4.1 นายโสธร บุญเลิศ วุฒิกการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.2 นายสุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ วุฒิกการศึกษา กศ.ม. การวัดและประเมินผล ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.4.3 นางลัดดา เสาไธสง วุฒิกการศึกษา กศ.ม. หลักสูตรและการสอน ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ (วิชาเอกภาษาไทย) โรงเรียนกุสุมาเตงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.7 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ถ้า r มีค่า 0.80 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปถึงครูและบุคลากรทางการศึกษา และส่งคืนมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนและส่วนที่ยังไม่ได้ส่งคืน
3. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 335 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ เสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยกำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 120 - 122)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ ค่า Independent Samples t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเป็นประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 123 - 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนของข้อมูล

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
-------	------	-----	----------------------

Σx^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\Sigma x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ t-test Independent มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 321)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
	$\bar{x}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{x}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่ม ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe Method)

มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 346)

$$CV_d = \sqrt{(K - 1)(F^*)(MS_{within}) \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ CV_d แทน ค่าวิกฤตความแตกต่างระหว่างคู่เปรียบเทียบ

K แทน จำนวนกลุ่มในตัวอย่าง

F^* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)

MS_{within} แทน ค่า Mean-Square within Group ที่คำนวณไว้แล้ว
ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน

n_i, n_j แทน จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - Distribution
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางด้านสถิติและ
การวิจัยในการวิเคราะห์หาค่าสถิติของข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น
5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตาม
ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของตัวแปร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	335	100.00
1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1.1 ปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 - 10 ปี	189	56.40
1.2 ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี	146	43.60
2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
2.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 499 คน	48	14.32
2.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน	145	43.28
2.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน	20	5.97
2.4 ขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป	122	36.42

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 335 คน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

เป็นครูที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 1- 10 ปี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 และปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 43.60 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 43.28 รองลงมา เป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 36.42

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตาราง 4.2 - 4.9

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.42	.41	มาก	2
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.35	.50	มาก	5
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.45	.51	มาก	1
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.37	.44	มาก	4
5. ด้านการส่งต่อ	4.41	.49	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.40	.39	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.42$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.35$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
1. มีการศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารเกี่ยวกับ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.49	.53	มาก	2
2. มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู ที่ปรึกษากับนักเรียน	4.47	.54	มาก	4
3. ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนโดยตรง เพื่อรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	4.36	.61	มาก	7
4. จัดทำระเบียบงานสะสมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับนักเรียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี	4.36	.59	มาก	7
5. จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ครบทั้ง 3 ชุด คือ ชุดประเมินเด็ก ชุดประเมิน ผู้ปกครอง และชุดเด็กประเมินตนเอง	4.62	.63	มากที่สุด	1
6. ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ทราบสภาพความ เป็นอยู่ของนักเรียนครบทุกคน	4.49	.65	มาก	2
7. รวบรวมข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การ สัมภาษณ์ การทดสอบ เป็นต้น	4.41	.61	มาก	5
8. มีการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำวิชา ฝ่าย วิชาการ ฝ่ายปกครอง แนะนำ อย่างต่อเนื่อง	4.39	.60	มาก	6

ตาราง 4.3 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
9. มีการทดสอบวัดความถนัด ความสนใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	4.27	.62	มาก	10
10. มีการจัดทำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออก และพฤติกรรมการทำงาน	4.34	.64	มาก	9
รวมเฉลี่ย	4.42	.41	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5 จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ครบทั้ง 3 ชุด คือ ชุดประเมินเด็ก ชุดประเมินผู้ปกครอง และชุดเด็กประเมินตนเอง ($\bar{x} = 4.62$) รองลงมา คือ ข้อ 1 มีการศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x} = 4.49$) และข้อ 6 ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนครบทุกคน ($\bar{x} = 4.49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 9 มีการทดสอบวัดความถนัด ความสนใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
11. คัดกรองนักเรียนโดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.27	.73	มาก	9

ตาราง 4.4 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
12. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา จากการใช้แบบประเมิน พฤติกรรม (SDQ)	4.27	.63	มาก	9
13. มีตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดกรอง นักเรียนมีความชัดเจน	4.37	.61	มาก	4
14. คัดกรองนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง	4.47	.61	มาก	1
15. จัดประชุมครูและครูที่ปรึกษาให้มีส่วนร่วม เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน.	4.44	.68	มาก	2
16. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการคัดกรอง อย่างครบถ้วนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.30	.72	มาก	7
17. แจ้งข้อมูลการคัดกรองให้ผู้ปกครองได้ทราบ ข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อขอ ความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	4.29	.65	มาก	8
18. แจ้งข้อมูลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครอง ได้ทราบข้อมูลด้วยความระมัดระวัง	4.34	.72	มาก	5
19. ชี้แจง เสนอแนะ และร่วมวางแผนกับ ผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่ม เสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.38	.67	มาก	3
20. รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ ช่วยเหลือนักเรียน	4.33	.78	มาก	6

ตาราง 4.4 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
20. รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ ช่วยเหลือนักเรียน	4.33	.78	มาก	6
รวมเฉลี่ย	4.35	.50	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรอง
นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 14 คัดกรองนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} =$
4.47) รองลงมา คือ ข้อ 15 จัดประชุมครูและครูที่ปรึกษาให้มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัด
กรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.44$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 11 คัดกรองนักเรียนโดยวิเคราะห์ข้อมูล
ทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.27$) และข้อ 12 ดำเนินการคัดกรองนักเรียน
เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา จากการใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ ($\bar{x} = 4.38$))

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
21. จัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครองอย่างน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง	4.52	.61	มากที่สุด	3
22. จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี	4.40	.65	มาก	8

ตาราง 4.5 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
23. เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับนักเรียน	4.30	.78	มาก	10
24. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี	4.41	.70	มาก	7
25. ศึกษาความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับนักเรียน	4.56	.56	มากที่สุด	2
26. ให้ความสำคัญกับครูที่ปรึกษาให้เข้ากิจกรรมโฮมรูมทุกวัน	4.50	.76	มาก	5
27. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมให้กับครูที่ปรึกษา	4.43	.77	มาก	6
28. มีการประเมินผลในการจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละระดับชั้นเรียน	4.51	.67	มากที่สุด	4
29. มีการสรุปผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	4.57	.59	มากที่สุด	1
30. มีการนำผลการประเมินการส่งเสริมนักเรียนมาใช้วางแผนในการดำเนินงานในปีต่อไป	4.36	.62	มาก	9
รวมเฉลี่ย	4.45	.51	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 21 ข้อ 25 ข้อ 28 และข้อ 29 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 29 การสรุปผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.57$) รองลงมา คือ ข้อ 25 ศึกษาความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับนักเรียน ($\bar{x} = 4.56$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 23 เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับนักเรียน ($\bar{x} = 4.30$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
31. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.41	.60	มาก	4
32. ใช้หลักจิตวิทยาช่วยในการให้คำปรึกษา	4.42	.58	มาก	2
33. จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน และ นำนักเรียนไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญหรือร่วม พัฒนาชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน	4.46	.60	มาก	1
34. จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	4.37	.60	มาก	7
35. จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม	4.33	.66	มาก	8
36. จัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อนช่วยเพื่อน ในโรงเรียน	4.25	.66	มาก	10
37. จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น น่าอยู่	4.39	.60	มาก	5
38. จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาเบื้องต้นที่มี ประสิทธิภาพ	4.42	.63	มาก	2
39. จัดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	4.39	.61	มาก	5
40. รายงานและประเมินผลในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.29	.68	มาก	9
รวมเฉลี่ย	4.37	.44	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 33 จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน และนำนักเรียนไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญหรือร่วมพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ ข้อ 32 ใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้คำปรึกษา ($\bar{x} = 4.42$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 36 จัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.25$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
41. ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาขอความช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	4.49	.60	มาก	1
42. มีระบบติดตามช่วยเหลือนักเรียนและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	4.46	.61	มาก	3
43. ชี้แจงเหตุผลให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน	4.42	.61	มาก	4
44. มีความพยายามในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการส่งต่อ	4.39	.65	มาก	8
45. ให้ความร่วมมือโดยครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ	4.36	.58	มาก	9
46. ดำเนินการแต่งตั้งครูที่มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านเพื่อรับการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก	4.40	.62	มาก	7
47. มีคณะทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการส่งต่อ	4.30	.62	มาก	10

ตาราง 4.7 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	
48. มีการดำเนินงานในการส่งต่อภายในโรงเรียน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความ ครอบคลุม ชัดเจน	4.47	.56	มาก	2
49. มีการดำเนินงานในการส่งต่อภายนอกโรงเรียน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบการ ประสานงานที่ชัดเจน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	4.42	.63	มาก	4
50. มีการติดตามประเมินผลการให้ความช่วยเหลือ การส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก	4.41	.66	มาก	6
รวมเฉลี่ย	4.41	.47	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 41 ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาต่อการช่วยเหลือไป
ยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมา คือ ข้อ 48 มีการดำเนินงานในการส่งต่อภายใน
โรงเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความครอบคลุม ชัดเจน ($\bar{x} = 4.47$) ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 47 มีคณะทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
การส่งต่อ ($\bar{x} = 4.30$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน					
	ตั้งแต่ 1-10 ปี			มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	อันดับที่	$\bar{x}$	S.D.	อันดับที่
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.51	.43	2	4.30	.34	2
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.45	.51	5	4.21	.45	4
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.49	.51	4	4.41	.51	1
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.51	.45	2	4.20	.37	5
5. ด้านการส่งต่อ	4.53	.47	1	4.26	.42	3
รวมเฉลี่ย	4.50	.41		4.27	.33	

จากตาราง 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้าน การส่งต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ ส่งต่อ ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.51$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.45$)

ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.41$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.30$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.20$)

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดโรงเรียน							
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.71	.36	4.29	.33	4.49	.50	4.46	.44
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.71	.38	4.21	.45	4.50	.48	4.36	.53
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.80	.29	4.42	.51	4.54	.48	4.36	.54
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.78	.33	4.20	.37	4.66	.33	4.40	.46
5. ด้านการส่งต่อ	4.78	.33	4.26	.42	4.57	.48	4.44	.50
รวมเฉลี่ย	4.75	.29	4.28	.32	4.55	.43	4.40	.41

จากตาราง 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.80$) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.78$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.71$) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.71$) ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.29$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.20$)

ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ($\bar{x} = 4.66$) รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 4.57$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.49$)

ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 4.44$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.36$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.36$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังตาราง 4.10 - 4.15

ตาราง 4.10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตาม
ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	4.51	.43	4.30	.34	4.800**
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.45	.51	4.21	.45	4.686**
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.49	.51	4.41	.51	1.389
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	4.51	.45	4.20	.37	6.686**
5. ด้านการส่งต่อ	4.53	.47	4.26	.42	5.529**
รวมเฉลี่ย	4.50	.41	4.27	.33	5.384**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. มีการศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.62	.51	4.32	.49	5.422**
2. มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน	4.61	.54	4.28	.49	5.704**
3. ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนโดยตรงเพื่อรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.52	.60	4.15	.55	5.792**
4. จัดทำระเบียบสะสมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี	4.45	.62	4.25	.54	3.125**
5. จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ครบทั้ง 3 ชุด คือ ชุดประเมินเด็ก ชุดประเมินผู้ปกครอง และชุดเด็กประเมินตนเอง	4.61	.68	4.63	.56	.241
6. ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนครบทุกคน	4.54	.64	4.42	.65	1.702
7. รวบรวมข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดสอบ เป็นต้น	4.49	.58	4.31	.63	2.641**

ตาราง 4.11 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
8. มีการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำ วิชา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง แนะนำ อย่างต่อเนื่อง	4.48	.59	4.29	.61	2.830**
9. มีการทดสอบวัดความถนัด ความ สนใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	4.37	.62	4.16	.59	3.072**
10. มีการจัดทำแบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมการแสดงออก และพฤติกรรม การทำงาน	4.43	.62	4.21	.64	3.149**
รวมเฉลี่ย	4.51	.43	4.30	.34	4.800**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น
รายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 และข้อ 10
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรอง
นักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
11. คัดกรองนักเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	4.38	.70	4.14	.73	3.000**
12. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา จาก การใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ)	4.37	.64	4.15	.59	3.206**
13. มีตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัด กรองนักเรียนมีความชัดเจน	4.52	.61	4.18	0.56	5.103**
14. คัดกรองนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่ม นักเรียนได้อย่างถูกต้อง	4.47	.60	4.47	.63	.002
15. จัดประชุมครูและครูที่ปรึกษาให้มี ส่วนร่วมเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัด กรองนักเรียน	4.44	.66	4.45	.72	.168
16. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการคัด กรองอย่างครบถ้วนและจัดเก็บอย่างเป็น ระบบ	4.37	.70	4.21	.73	2.073*
17. แจ้งข้อมูลการคัดกรองให้ผู้ปกครอง ได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา เพื่อขอความร่วมมือจาก ผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.43	.66	4.10	.58	4.775**

ตาราง 4.12 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
18. แจ้งข้อมูลการคัดกรองนักเรียนให้ ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลด้วยความ ระมัดระวัง	4.46	.71	4.20	.71	3.260**
19. ชี้แจง เสนอแนะ และร่วมวางแผนกับ ผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.57	.65	4.12	.60	6.410**
20. รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลใน การช่วยเหลือนักเรียน	4.54	.65	4.04	.84	5.948**
รวมเฉลี่ย	4.45	.51	4.21	.45	4.686**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรอง
นักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 13 ข้อ 17 ข้อ 18 ข้อ 19 และข้อ 20
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อ 16 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม
นักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
21. จัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.53	.59	4.50	.64	.422
22. จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจัง และต่อเนื่องทั้งปี	4.43	.67	4.36	.64	1.006
23. เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับนักเรียน	4.33	.77	4.25	.79	1.001
24. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี	4.48	.70	4.32	.69	2.097*
25. ศึกษาความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับนักเรียน	4.59	.55	4.51	.56	1.388
26. ให้ความสำคัญกับครูที่ปรึกษาให้เข้ากิจกรรมโฮมรูมทุกวัน	4.52	.74	4.47	.78	.621
27. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมให้กับครูที่ปรึกษา	4.45	.75	4.40	.80	.530
28. มีการประเมินผลในการจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละระดับชั้นเรียน	4.54	.65	4.49	.69	.692
29. มีการสรุปผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	4.59	0.58	4.54	0.61	0.780

ตาราง 4.13 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
30. มีการนำผลการประเมินการส่งเสริม นักเรียนมาใช้วางแผนในการดำเนินงาน ในปีต่อไป	4.43	0.62	4.27	0.61	2.271*
รวมเฉลี่ย	4.49	0.51	4.41	0.51	1.389

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.13 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม
นักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อ 24 และข้อ 30 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่าง
กัน

ตาราง 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและ
แก้ไขปัญหา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
31. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น กับนักเรียน กลุ่มเสี่ยง	4.55	.59	4.22	.55	5.187**

ตาราง 4.14 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
32. ใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้ คำปรึกษา	4.54	.59	4.27	.54	4.313**
33. จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับ นักเรียน และนำนักเรียนไปทำบุญที่วัด ในวันสำคัญหรือร่วมพัฒนาชุมชนเพื่อ สร้างภูมิคุ้มกัน	4.59	.59	4.30	.58	4.436**
34. จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองใน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.51	.61	4.20	.53	4.830**
35. จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม	4.49	.67	4.13	.60	5.033**
36. จัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อนช่วยเพื่อน ในโรงเรียน	4.42	.68	4.03	.56	5.546**
37. จัดบรรยายภาคภายในโรงเรียนให้ พร้อมรับ น่ายู่	4.52	.60	4.22	.55	4.723**
38. จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาเบื้องต้นที่มี ประสิทธิภาพ	4.54	.64	4.27	.59	3.997**
39. จัดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	4.51	.62	4.22	.56	4.442**
40. รายงานและประเมินผลในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.42	.69	4.12	.64	3.988**
รวมเฉลี่ย	4.51	.45	4.20	.37	6.686**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกัน
และแก้ไขปัญหา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ตาราง 4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ จำแนก
ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
41. ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการส่งต่อ นักเรียนที่มีปัญหาขาดต่อการช่วยเหลือ ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	4.60	.56	4.35	.62	3.841**
42. มีระบบติดตามช่วยเหลือนักเรียนและ แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ.	4.58	.59	4.29	.60	4.369**
43. ชี้แจงเหตุผลให้นักเรียนเข้าใจถึงความ จำเป็นในการส่งต่อนักเรียน	4.56	.60	4.25	.59	4.570**
44. มีความพยายามในการแก้ปัญหาของ นักเรียนก่อนการส่งต่อ	4.50	.64	4.25	.63	3.538**
45. ให้ความร่วมมือโดยครูและผู้ที่ เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาให้กับ นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ	4.47	.58	4.23	.55	3.690**

ตาราง 4.15 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
46. ดำเนินการแต่งตั้งครูที่มีทักษะ ในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านเพื่อรับ การส่งต่อภายในและการส่งต่อ ภายนอก	4.51	.61	4.25	.60	3.778**
47. มีคณะทำงานเกี่ยวกับการ ดำเนินการในระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในการส่งต่อ	4.43	.64	4.14	.55	4.345**
48. มีการดำเนินงานในการส่งต่อ ภายในโรงเรียนตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมีความครอบคลุม ชัดเจน	4.62	.54	4.27	.52	5.941**
49. มีการดำเนินงานในการส่งต่อ ภายนอกโรงเรียนตามระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบการ ประสานงานที่ชัดเจน รวดเร็ว และ มีประสิทธิภาพ.	4.54	.63	4.27	.60	4.022**
50. มีการติดตามประเมินผลการให้ ความช่วยเหลือการส่งต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอก	4.51	.65	4.27	.65	3.399**
รวมเฉลี่ย	4.53	.47	4.26	.42	5.529**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ
จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 4.16 - 4.22

ตาราง 4.16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดโรงเรียน								F
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล	4.71	.36	4.29	.33	4.49	.50	4.46	.44	14.901**
2. ด้านการคัดกรอง นักเรียน	4.71	.38	4.21	.45	4.50	.48	4.36	.53	13.701**
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.80	.29	4.42	.51	4.54	.48	4.36	.54	9.949**
4. ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา	4.78	.33	4.20	.37	4.66	.33	4.40	.46	27.228**
5. ด้านการส่งต่อ	4.78	.33	4.26	.42	4.57	.48	4.44	.50	18.267**
รวมเฉลี่ย	4.75	.29	4.28	.32	4.55	.43	4.40	.41	22.351**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.16 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน เมื่อพบความแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการเชฟเฟ่ ดังตาราง 4.17 - 4.22

ตาราง 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.75	4.28	4.55	4.40
เล็ก	4.75		.47**	.20	.35**
กลาง	4.28			.27	.12
ใหญ่	4.55				.15
ใหญ่พิเศษ	4.40				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.17 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และ
กับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.71	4.29	4.49	4.46
เล็ก	4.71		.42**	.22	.25**
กลาง	4.29			.20	.17
ใหญ่	4.49				.03
ใหญ่พิเศษ	4.46				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.18 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จัก
นักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กับครูที่
ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.71	4.21	4.50	4.36
เล็ก	4.71		.50**	.21	.35**
กลาง	4.21			.29	.15
ใหญ่	4.50				.14
ใหญ่พิเศษ	4.36				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.19 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.80	4.42	4.54	4.36
เล็ก	4.80		.38**	.26	.44**
กลาง	4.42			.12	.06
ใหญ่	4.54				.18
ใหญ่พิเศษ	4.36				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.20 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม นักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กับครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดกลาง และกับครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห จําแนกตามขนาดของ โรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.78	4.20	4.66	4.40
เล็ก	4.78		.58**	.12	.38**
กลาง	4.20			.46	.20
ใหญ่	4.66				.26
ใหญ่พิเศษ	4.40				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.21 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกัน
และแก้ไขปัญห จําแนกตามขนาดของ โรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดเล็ก กับครูที่
ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดกลาง และ กับครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ด้านการส่งต่อ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.78	4.26	4.57	4.44
เล็ก	4.78		.52**	.21	.34**
กลาง	4.26			.31	.18
ใหญ่	4.57				.13
ใหญ่พิเศษ	4.44				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.22 พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ขนาดกลาง และ กับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ดังตาราง 4.23 - 4.27

ตาราง 4.23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จัก
นักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	20	29.41
2	โรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง	15	22.05
3	ควรมีการจัดการอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	13	19.13
4	ครูที่ปรึกษาควรออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคนเพราะ จะทำให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ	11	16.18
5	ควรใช้วิธีที่หลากหลายในการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	9	13.23
	รวม	68	100.00

จากตาราง 4.23 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้าน
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็น
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.41 รองลงมา
คือ โรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 22.05 และ
ควรมีการจัดการอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.13
ตามลำดับ

ตาราง 4.24 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรอง
นักเรียน

ข้อที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	โรงเรียนควรใช้แบบคัดกรองที่หลากหลาย และมีเกณฑ์ที่ชัดเจน	26	41.94
2	ควรนำผลการคัดกรองมาจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	16	25.81
3	ผลการคัดกรองนักเรียนควรเก็บข้อมูลเป็นความลับ	12	19.35
4	ควรมีการสังเกตพฤติกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน	8	12.90
	รวม	62	100.00

จากตาราง 4.24 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ โรงเรียนควรใช้แบบคัดกรองที่หลากหลาย และมีเกณฑ์ที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 41.94 รองลงมา คือ ควรนำผลการคัดกรองมาจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 25.81 และผลการคัดกรองนักเรียนควรเก็บข้อมูลเป็นความลับ คิดเป็นร้อยละ 19.35 ตามลำดับ

ตาราง 4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม
นักเรียน

ข้อที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและ ความถนัด	24	30.77
2	ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่หลากหลาย ทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา	16	20.52
3	ควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน	12	15.38
4	ควรส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม	10	12.82
5	ควรมีการจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียน	9	11.54
6	ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม	7	8.97
	รวม	78	100.00

จากตาราง 4.25 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้าน การส่งเสริมนักเรียน ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมนักเรียนตาม ความสามารถและ ความถนัด คิดเป็นร้อยละ 30.77 รองลงมา คือ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ นักเรียนที่หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา คิดเป็นร้อยละ 20.52 และควรจัดกิจกรรมที่ เหมาะสมกับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.38 ตามลำดับ

ตาราง 4.26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ข้อที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ครูที่ปรึกษาควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน	19	26.03
2	ครูทุกคนสามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนได้	17	23.29
3	โรงเรียนควรจัด โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, โรงเรียนวิถีพุทธ	15	20.54
4	ควรมีการสร้างเครือข่าย โรงเรียน ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง	11	15.07
5	ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหา	11	15.07
	รวม	73	100.00

จากตาราง 4.26 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.03 รองลงมา คือ ครูทุกคนสามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนได้ คิดเป็นร้อยละ 23.29 และ โรงเรียนควรจัด โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ คิดเป็นร้อยละ 20.54 ตามลำดับ

ตาราง 4.27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ

ข้อที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียน ภายในโรงเรียน	23	24.73
2	ควรมีการชี้แจงให้นักเรียน ผู้ปกครองทราบสาเหตุในการ ส่งต่อ	19	20.43
3	ควรมีเอกสารหลักฐานการส่งต่อ	13	13.98
4	ควรมีการรายงานผลการส่งต่อ ให้ผู้อำนวยการ โรงเรียน ทราบ	12	12.90
5	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียน	10	10.75
6	ควรมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	9	9.68
7	ควรนำผลการรายงานมาพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในปีต่อไป	7	7.53
	รวม	93	100.00

จากตาราง 4.27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ด้านการส่งต่อ ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับครูที่จะ
ช่วยเหลือนักเรียนภายใน โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.73 รองลงมา คือ ควรมีการชี้แจงให้นักเรียน
ผู้ปกครองทราบสาเหตุในการส่งต่อ คิดเป็นร้อยละ 20.43 และควรมีเอกสารหลักฐานการส่งต่อ
คิดเป็นร้อยละ 13.98 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,598 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดย
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 :
608 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน
(Non – Proportional Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น
3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการ
ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และ
ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ
นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยขอหนังสือจากบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปถึงครู และส่งคืนมายังสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แล้วผู้วิจัยไปรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตนเอง กรณีไม่ได้รับ
แบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถาม
กลับคืน จำนวน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
ทางสถิติตามลำดับดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ เสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ ค่า Independent Samples t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ่

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเป็นประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

2. ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

4.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และควรมีการจัดการอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

4.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ โรงเรียนควรใช้แบบคัดกรองที่หลากหลาย และมีเกณฑ์ที่ชัดเจน รองลงมา คือ ควรนำผลการคัดกรองมาจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และผลการคัดกรองนักเรียนควรเก็บข้อมูลเป็นความลับ ตามลำดับ

4.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและ ความถนัด รองลงมา คือ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา และควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนตามลำดับ

4.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน รองลงมา คือ ครูทุกคนสามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนได้ และโรงเรียนควรจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ ตามลำดับ

4.5 ด้านการส่งต่อ ประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด คือ โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ควรมีการชี้แจงให้นักเรียน ผู้ปกครองทราบสาเหตุในการส่งต่อ และควรมีเอกสารหลักฐานการส่งต่อ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน มีประเด็นที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริม นักเรียน แสดงให้เห็น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้ให้ความสำคัญการส่งเสริมนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การส่งเสริมและพัฒนาเป็น การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ พัฒนาเต็มตามศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวงสามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติสุข และเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลขอครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามที่ สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวังซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย (2544 : 46) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า การพัฒนา นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม

จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหา การระบาดของสารเสพติด ปัญหา ครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วน แต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติ ทางสังคมนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี สุขช่วย (2549 : 99 - 100) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีต่อสภาพการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยานนท์ มุลพิมพ์ (2550 : 100 - 112) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานตาม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศักดิ์ คำภักดี (2553 : 1 - 2) ได้วิจัย เรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เสริมฤทธิ์ หวายฤทธิ์ (2553 : 87-88) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรกพบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน รองลงมา ได้แก่ การป้องกันช่วยเหลือและ แก้ไข และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามลำดับ

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนก ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประสบการณ์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้และความคิด ผู้มีประสบการณ์มาก ย่อมมี ความคิดที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้มากกว่าผู้มีประสบการณ์น้อยกว่า เมื่อประสบการณ์แตกต่างกัน จะส่งผลให้ความรู้และความคิดแตกต่างกัน เมื่อมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เพิ่มมากขึ้นจะ มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน มีความคิดที่ต่างไปจากเดิม มีมุมมองที่หลากหลาย มีความรอบรู้ทันต่อ เหตุการณ์และสถานการณ์ คิดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการพบปะผู้คน สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง ถึงแวดล้อม เทคโนโลยีที่ทันสมัย มุมมองเกี่ยวกับระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็เปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์เช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้ครูมีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของเซาวลิต จินคาร์ตัน (2551 : 134 - 135) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชยานนท์ มุลพิมพ์ (2550 : 100 - 112) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการศึกษา พบว่าสภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความ คิดเห็นจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศักดิ์ คำภักดี (2553 : 1 - 2) ได้วิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 อยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีขนาด ของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บริบทของโรงเรียนในแต่ละขนาดมีความ แตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษจะอยู่ในตัวจังหวัดหรือในอำเภอที่มีความ เจริญ สภาพสังคมของโรงเรียนจะเป็นลักษณะของสังคมเมือง ส่วน โรงเรียนขนาดกลาง หรือ โรงเรียนขนาดเล็กจะอยู่ในอำเภอเล็ก ๆ หรือเป็น โรงเรียนประจำตำบล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสังคม ชนบท โดยบริบทแล้วสภาพสังคมมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น ความเป็นอยู่ การคมนาคม ความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจ หรือการดูแลทุกข์สุขระหว่างครูกับนักเรียน รวมทั้ง สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง ตลอดจนสัมพันธภาพ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูที่อยู่ในชนบทจึงสามารถเข้าถึงนักเรียนและผู้ปกครองได้ดีกว่าครูที่อยู่ใน สังคมเมือง นอกจากนี้สภาพการบริหารการศึกษาและการปฏิบัติงานในโรงเรียนในขนาดต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างกัน โรงเรียนแต่ละแห่ง มีบทบาท ภาระหน้าที่รับผิดชอบในปริมาณงานที่เท่ากัน ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนขนาดใดก็ตาม โรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษก็จะมี ความพร้อมมี ความทันสมัยในหลายด้าน ส่วน โรงเรียนขนาดกลาง หรือ โรงเรียนขนาดเล็กก็จะมี ความพร้อมน้อยกว่าทั้งทางด้านบุคลากรและทรัพยากร การนำนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติก็ แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละ โรงเรียน รวมทั้งทัศนคติในการดำเนินตามนโยบาย ของครูและผู้บริหารก็มีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละบุคคล จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ ครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีขนาดของ โรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยานนท์ มุลพิมพ์ (2550 : 100 - 112) ได้วิจัยเรื่องการ ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มหาสารคาม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี สุขช่วย (2549 : 99 - 100) ได้วิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่อยู่ในโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

3. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการพัฒนาผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน เป็นผู้มีบทบาทในการวางแผน กำหนดนโยบาย เป็นตัวแทนของหน่วยงานในการประสานความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงจะทำให้การดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 13) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงควรมีบทบาทหน้าที่ และดำเนินงาน ดังนี้ บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่าย ผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และยกย่องให้รางวัลเผยแพร่ ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค้นพบข้อมูลที่สำคัญอันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะ เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จึงขอเสนอแนะ โดยสรุป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีการทดสอบวัดความถนัด ความสนใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างแท้จริง และครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน มีการบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำไปวางแผนให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดใน โรงเรียนสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนได้ครบทุกด้านซึ่งจะนำไปสู่การคัดกรองที่ถูกต้อง ควรมีการจัดการอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรมีการคัดกรองนักเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและดำเนินการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา จากการใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) และควรใช้แบบคัดกรองที่หลากหลาย และมีเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จะทำให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียน เพื่อใช้ในการพิจารณา นักเรียนทั้งด้านการส่งเสริมศักยภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควร เล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับนักเรียน ควรส่งเสริมนักเรียนตาม ความสามารถและ ความถนัด เหมาะสมกับนักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่ หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา และจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วย วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียน ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถ ปรับตัวเผชิญกับปัญหาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติการจัดกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนานักเรียนมีรูปแบบที่หลากหลายที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถเลือกใช้ได้ตามสภาพ และความเหมาะสม

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรจัดกิจกรรม ช่อมเสริมเพื่อนช่วยเพื่อนใน โรงเรียน เพื่อสร้างเสริมจิตในที่ดีงามให้กับนักเรียนเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ในการดำเนินชีวิต ครูที่ปรึกษาควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความคุ้นเคย กล้าพูดคุย กล้าปรึกษาปัญหา และครูทุกคนสามารถให้คำปรึกษา เบื้องต้นกับนักเรียนได้ โรงเรียนควรจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ

1.5 ด้านการส่งต่อ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนจะต้อง
แต่งตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการส่งต่อ หากต้อง
มีการส่งนักเรียนเพื่อรักษาต่อ โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายใน
โรงเรียนควรมีการชี้แจงให้นักเรียน ผู้ปกครองทราบสาเหตุในการส่งต่อ และควรมีเอกสารหลักฐาน
การส่งต่อ เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน เพื่อเจาะลึกปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โดยจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2545). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพฯ :

คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2547). แผนภูมิหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. มปท. : มปท.

กรมสุขภาพจิต. (2545). แบบคัดกรองทางสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์

ทหารผ่านศึก.

_____. (2546 ก). สุขภาพจิตไทย พ.ศ. 2545 – 2546. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและ

พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2546 ข.). คู่มือตัวชี้วัดและแบบประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายการช่วยเหลือด้าน

สุขภาพจิตและป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : บียอนด์

พับลิชซิ่ง.

_____. (2547 ก). คู่มือผู้บริหารการสร้างคู่มือเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ :

บียอนด์พับลิชซิ่ง.

_____. (2547 ข). คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ :

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช.

_____. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา.

กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ชยานนท์ มูลพิมพ์. (2550). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).

มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชาติรี สุขช่วย. (2549). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

- ชาวลิต จินดารัตน์. (2551). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงศักดิ์ คำภักดิ์. (2553). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มุกดาหาร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมุกดาหาร.
- ทองสุข ทับเจริญ. (2554). การศึกษาและแก้ปัญหานักเรียนโรงเรียนศึกษานารีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 6 กลุ่ม ก โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3.
- ธรา ประทีปรัตน์. (2551). สภาพและปัญหาการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. มุกดาหาร : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมุกดาหาร.
- ปัญญา กระทุมพันธ์. (2548). ศึกษาเปรียบเทียบ สภาพ และปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2545). พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก (19 ธันวาคม 2545) ฉบับกฤษฎีกา.
- พิชญ์มณฑาน์ ลีกำเนิดไทย. (2544). รายงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. ม.ป.ท. (อัดสำเนา).
- รังสรรค์ เฟิงพัด. (2546, พฤษภาคม). “การศึกษาศักยภาพแหล่งชากคืดคาบรพ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นแหล่งเรียนรู้,” วารสารวิชาการ. 3(4) : 14-15.

- รุจิราภรณ์ คำศิลา. (2552). สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- วินัย ทองแถม. (2548). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตากฟ้าวิชา
ประสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2558). รายงานผลการดำเนินงานด้านระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กลุ่มงานวัดและประเมินผล : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). แผนหลักโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่ง
โรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ : ครูสภาพลาดพร้าว.
- _____. (2547 ก). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2547 ข). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2547 ค). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2548). การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2544). แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริม
การศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2545). การป้องกันและแก้ไขปัญห
ยาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). จรรยาบรรณของวิชาชีพทางการศึกษา พ.ศ. 2556.

กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). แนวทางจัดการเรียนรู้ตามก BBL . กรุงเทพฯ :

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สุวรรณ บุญย์เพิ่ม. (2549). รายงานการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสุวรรณ

พลับพลาพิทยาคม. ม.ป.ท. ถ่ายเอกสาร.

เสริมฤทธิ์ หวายฤทธิ์. (2553). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Al-Tanciji, S. O. (2001). **The Relationship between Parental Involvement and School**

Success in the United Arab Emirates. Colorado : University of Colorado at Denver.

Askins, G. J. (2002, December). "Teacher's Perceptions of the Instructional Leadership Role

of the Principal in the Implementation of the Virginia Standards of Learning,"

Dissertation Abstracts International. 63 (60) : 2015 – A.

Cole, D. A. (2000, November). "An Analysis of the Perception of the Role of High

SchoolAssistant Principal for Discipline and Supervision in Georgian Schools."

Dissertation Abstracts International. 60 (11) : 9462 - A.

Chandler, W. R. (2002, September). "Secondary Principals Perception of the Counselor Role."

Dissertation Abstracts International. 63 (03) : 823 - A.

Dickson, D. A. (2003). "Internet Counseling Webpage for Westview Secondary

School,"**Masters Abstracts International.** 41 (02) : 359 ; April.

Krejcic, R.V. & Mogan, D. W. (1970). **Educational and Psychological Measurement :**

Autumn.

Lares, J. S. (1995, November). "Total Quality Management as a Means to Improve the Process

of Student Discipline." **Dissertation Abstracts International.** 56 (5) : 1603 - A.

- Muchado, J. A. (2003, February). "An Investigation of the Perceived Needs for School Counseling Service in Primary and Secondary Schools in Botswana." **Dissertation Abstracts International**. 63 (08) : 2800 - A.
- Oppitz, J. I. (2003, February). "Violence Prevention : Empowering School Counselors," A Study of Strategies Used by Practicing Elementary School Counselors," **Dissertation Abstracts International**. 63 (08) : 2800 - A.
- Panici, R. M. (2002). "Ego Development, Personal and Educational Experience, and Multicultural Counseling Competence Among Counseling Students," **Dissertation Abstracts International**. 62(09) : 2981 – A : March.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๘๓๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓๒

ด้วย นายวีระพล ลอยประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี อาจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการ ศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓๒ ด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๘๒๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต ๓๓

ด้วย นายวีระพล ลอยประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี อาจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวีระพล ลอยประโคน ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมคณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๘๑๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางลัดดา เสาโธสง

ด้วย นายวีระพล ลอยประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี อาจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๘๑๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์

ด้วย นายวิระพล ลอยประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี อาจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

*****

*

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยและประมวลผลในภาพรวมเท่านั้น คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นายวีระพล ลอยประโคน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ( ) ปฏิบัติงานตั้งแต่ 1-10 ปี
( ) ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี

2. ขนาดของโรงเรียน

- ( ) ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน ไม่เกิน 499 คน
( ) ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 500 - 1,499 คน
( ) ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน
( ) ขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำชี้แจง 1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องแสดงความคิดเห็นที่มีเกณฑ์ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	มีการศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
2	มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน					
3	ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน โดยตรงเพื่อรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
4	จัดทำระเบียบสะสมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี					
5	จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ครบทั้ง 3 ชุด คือ ชุดประเมินเด็ก ชุดประเมินผู้ปกครอง และชุดเด็กประเมินตนเอง					
6	ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนครบทุกคน					
7	รวบรวมข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดสอบ เป็นต้น					
8	มีการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำวิชา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง เนาะแนวอย่างต่อเนื่อง					
9	มีการทดสอบวัดความถนัด ความสนใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียน					
10	มีการจัดทำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก และพฤติกรรมการทำงาน					
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
11	คัดกรองนักเรียนโดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
12	ดำเนินการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาจากการใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ)					
13	มีตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนมีความชัดเจน					

ข้อที่	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการคัดกรองนักเรียน (ต่อ)						
14	คัดกรองนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียนได้อย่างถูกต้อง					
15	จัดประชุมครูและครูที่ปรึกษาให้มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน					
16	ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการคัดกรองอย่างครบถ้วนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
17	แจ้งข้อมูลการคัดกรองให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
18	แจ้งข้อมูลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลด้วยความระมัดระวัง					
19	ชี้แจง เสนอแนะ และร่วมวางแผนกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา					
20	รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียน					
ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
21	จัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง					
22	จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี					
23	เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับนักเรียน					
24	จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี					
25	ศึกษาความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับนักเรียน					
26	ให้ความสำคัญกับครูที่ปรึกษาให้เข้ากิจกรรมโฮมรูมทุกวัน					
27	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมให้กับครูที่ปรึกษา					

ข้อที่	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการส่งเสริมนักเรียน (ต่อ)						
28	มีการประเมินผลในการจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละระดับชั้นเรียน					
29	มีการสรุปผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน					
30	มีการนำผลการประเมินการส่งเสริมนักเรียนมาใช้วางแผนในการดำเนินงานในปีต่อไป					
ด้านป้องกัน และแก้ไขปัญหา						
31	ให้คำปรึกษาเบื้องต้น กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง					
32	ใช้หลักจิตวิทยาช่วยร่นในการให้คำปรึกษา					
33	จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน และนำนักเรียนไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญหรือร่วมพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน					
34	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
35	จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม					
36	จัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อนช่วยเพื่อนใน โรงเรียน					
37	จัดบรรยายภาคภายใน โรงเรียนให้र्मรึน น้าอยู่					
38	จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาเบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพ					
39	จัดระเบียบข้อบังคับของ โรงเรียน					
40	รายงานและประเมินผลในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา					
ด้านการส่งต่อ						
41	ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาขาดต่อการช่วยเหลือ ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน					
42	มีระบบติดตามช่วยเหลือนักเรียนและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ					
43	ชี้แจงเหตุผลให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน					
44	มีความพยายามในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการส่งต่อ					
45	ให้ความร่วมมือ โดยครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ					

ข้อที่	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการส่งต่อ						
46	ดำเนินการแต่งตั้งครูที่มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านเพื่อรับการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก					
47	มีคณะทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการส่งต่อ					
48	มีการดำเนินงานในการส่งต่อภายในโรงเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความครอบคลุม ชัดเจน					
49	มีการดำเนินงานในการส่งต่อภายนอกโรงเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบการประสานงานที่ชัดเจน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ					
50	มีการติดตามประเมินผลการให้ความช่วยเหลือการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดระบุความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของท่าน

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อ

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรไน
Buniraam Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability Coefficients

N of Item = 50   Alpha = .9711

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายวีระพล ลอยประโคน
วัน/เดือน/ปี เกิด	วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 146 หมู่ที่ 9 ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู ค.ศ.1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนตาจพิทยาสรรค์ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม อำเภอประโคนชัยพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2553 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2559 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์